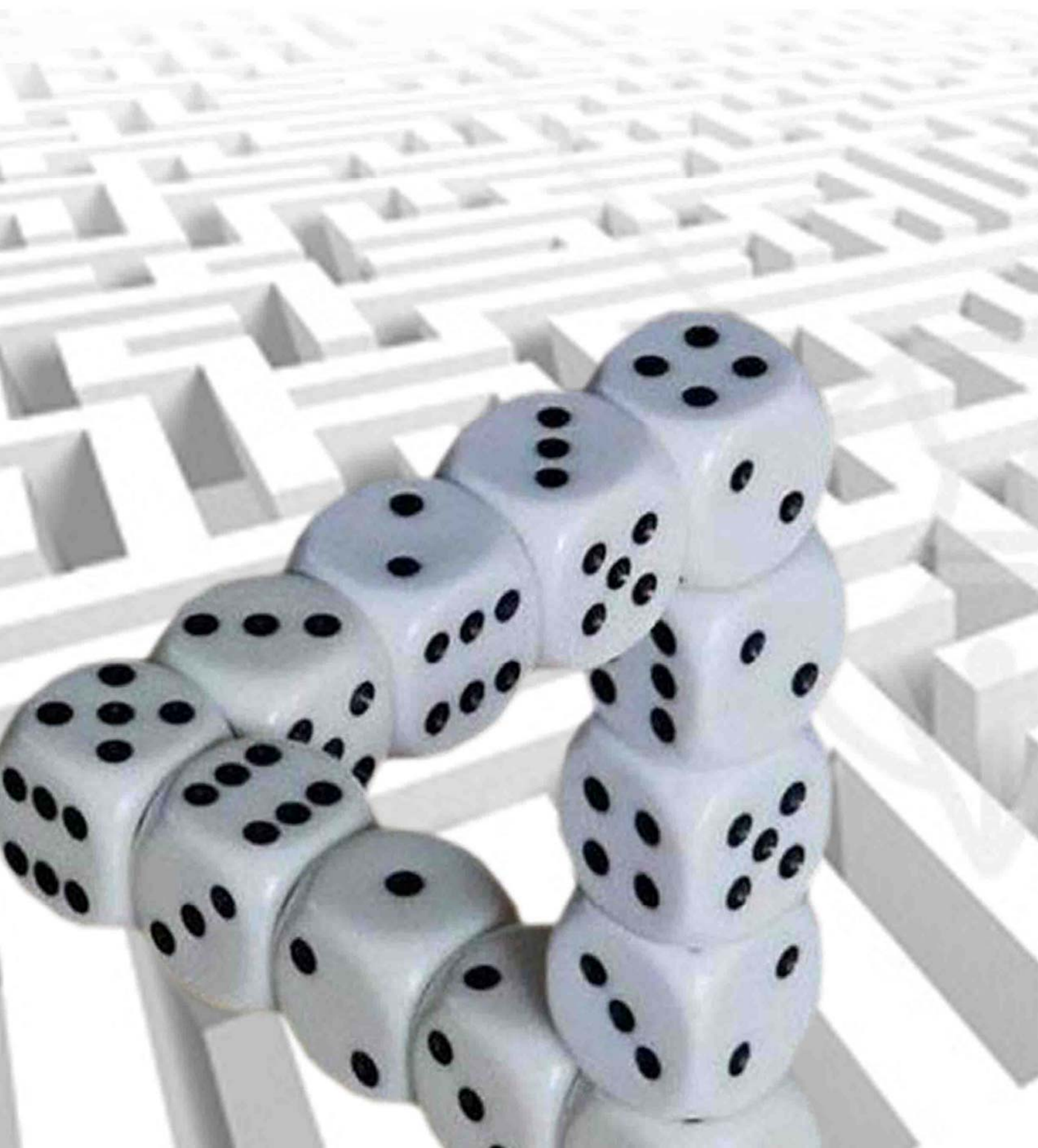

سال هفدهم - بهار ۱۳۸۹ - شماره پیاپی ۶۶

خبرنامه

انجمن آمار ایران

بسم الله الرحمن الرحيم

صاحب امتیاز: انجمن آمار ایران

سردبیر:

مجید جعفری خالدي
jafari-m@modares.ac.ir

هیئت تحریریه:

محمد قاسم وحیدی اصل
m-vahidi@sbu.ac.ir
حمید پزشک
pezeshk@khayam.ut.ac.ir
فیروزه ریواز
f_rivaz@sbu.ac.ir
فرزانه صفوی منش
f.safavimaneh@mail.sbu.ac.ir

نشانی مکاتبه:

تهران، صندوق پستی ۱۶۱۴ - ۱۵۸۱۵

پست الکترونیک:
info@irstat.ir

پایگاه الکترونیکی:
www.irstat.ir

تلفن:

۰۲۱-۶۶۴۹۵۵۴۰

دورنگار:

۰۲۱-۶۶۴۹۹۸۲۷

تنظیم: حامد صیادی

طراح جلد: سیدمرتضی نجیبی

با همکاری: مؤسسه فرهنگی فاطمی

شمارگان: ۲۰۰۰

خبرنامه انجمن آمار ایران، نشریه خبری این انجمن است که در پایان هر فصل منتشر می‌شود.

هدف اصلی از انتشار خبرنامه، درج اخبار آماری ایران و جهان، آشنایی با بزرگان آمار و ایجاد ارتباط میان اعضای جامعه آماری با یکدیگر و نیز با انجمن آمار ایران است.

برای نیل به اهداف فوق و هر چه پربارتر شدن خبرنامه، از همکاری و همفکری همه علاقه‌مندان به گرمی استقبال می‌شود. در این راستا:

- ضروری است مطالب به نشانی سردبیر، اعضای هیئت تحریریه یا مسئولین ستون‌ها ارسال شود.
- خبرنامه، در انتخاب، تلخیص و ویرایش مطالب ارسال شده، آزاد است.
- مطالب دریافت‌شده، بازگردانده نمی‌شود.
- مطالب مندرج در خبرنامه، لزوماً نظر انجمن آمار ایران نیست.

فهرست مطالب

- ۱..... گفتار اول.....
- ۲..... با پیشگامان آمار ایران (گفتگو با دکتر سلطانی).....
- ۷..... گزارش برگزاری دهمین کنفرانس آمار ایران.....
- ۹..... گزارش برگزاری پنجمین همایش تخصصی آمار دانشگاه پیام نور.....
- ۱۰..... کارگاه آموزشی آنالیز بقا.....
- ۱۱..... نگاهی گذرا به تاریخچه احتمالات و آمار.....
- ۱۵..... یادمان مشاهیر آماری جهان.....
- ۱۶..... نامه به سردبیر.....
- ۱۷..... معرفی کتاب.....
- ۱۸..... با دانشجویان خارج از کشور.....
- ۲۰..... آمار در آینده وب.....
- ۲۱..... آیین‌نامه اعطای جایزه دکتر جواد بهبودیان.....
- ۲۲..... تشکیل کمیته اجرایی آمار رسمی.....
- ۲۳..... جدول یا نمودار.....
- ۲۵..... اخبار دانشگاه‌ها و مراکز آماری.....
- ۳۲..... تقویم آماری.....
- ۳۳..... فهرست دانش‌آموختگان.....
- ۳۵..... جدول‌های مربوط به کنفرانس دهم.....

گفتار اول

سیاست پژوهشی و توسعه

حمید پزشک

با گسترش دوره‌های تحصیلات تکمیلی و به‌خصوص تأسیس دوره‌های دکتری و همچنین اتخاذ سیاست‌های تشویقی، در چند دهه اخیر، تعداد مقالات چاپ‌شده محققین ایرانی در مجلات علمی و پژوهشی خارجی و داخلی رشد چشمگیری داشته است. این رشد فزاینده تولید مقاله، به نحوی بوده است که در برخی سال‌ها و بر-اساس گزارشات رسمی مؤسسات علم‌سنجی (Scientometry) معتبر، ایران رتبه اول را در سرعت تولید مقاله علمی، کسب کرده است.

از سویی، تجربه کشورهای صنعتی نشان می‌دهد که یگانه راه توسعه پایدار، پژوهش در ناشناخته‌ها به‌منظور افزایش دسترسی به منابع خداداد و دستیابی به روش‌های مناسب‌تر تولید است (دراین نوشتار، پژوهش‌های حوزه علوم انسانی، مورد توجه ما نیست). درک رخدادهای طبیعی، منجر به پژوهش‌های کاربردی به‌منظور توسعه اقتصادی می‌شود. کشورهای صنعتی، در این‌گونه پژوهش‌ها و پژوهش‌های نظری پیشرو سرمایه‌گذاری می‌کنند تا در درازمدت، محصول بیشتری کسب کنند. این‌گونه پژوهش‌هاست که رابطه مستقیم با توسعه‌یافتگی جوامع دارد و تعداد این نوع پژوهش‌ها و تحقیقات نظری در حوزه‌های مختلف علوم، رشد علمی واقعی کشورها را نشان می‌دهد. از مهمترین مشخصه‌های این‌گونه پژوهش‌ها، هدفمند بودن آنهاست. مشخصه دیگر این پژوهش‌ها، عمیق بودن آنهاست؛ زیرا قرار است به کمک آن‌ها به اهداف توسعه علمی جامعه نزدیک شویم.

حال، سؤال این است که افزایش تعداد مقالات ما چه ارتباطی با توسعه حقیقی کشور می‌تواند داشته باشد؟ یا چند درصد از پژوهش‌های دانشگاهی ما از نوع پژوهش‌های کاربردی یا پژوهش‌های عمیق نظری است که منجر به توسعه علمی کشور می‌شوند؟ واضح است که هیچ‌کس، نقش ارزشمند تولید مقاله را در ارتقای سطح آموزشی و پژوهشی، نفی نمی‌کند؛ ولی آیا وقت آن نرسیده که حداقل، محورهای تحقیقاتی مشخصی را در زمینه‌های مختلف تعیین کنیم و محققین را تشویق به تولید مقالات، حول آن محورها کنیم؟ آیا بعد از

آنکه بارها فرهیختگان عرصه‌های مختلف علمی، اشاره کرده‌اند، نباید به‌جای کمیت، به کیفیت بپردازیم؟ به‌نظر می‌رسد که از اقدام مبارک تأسیس دوره‌های دکتری، زمان کافی گذشته است و تجربه-های ارزنده‌ای در طول این مدت، به‌دست آمده تا سیاست‌گذاران تحقیقاتی را مجاب کند که سیاست‌های تشویقی پژوهشی را که غالباً بر پایه کمیت مقالات است، مورد بازنگری قرار دهند. باید باز هم بر این نکته تأکید کرد که نهال تحقیقات در این کشور، هنوز نیازمند تنومندتر شدن است و این نوشتار، به هیچ وجه تلاش ندارد کار محققینی را که با کوشش ستودنی، مقاله‌ای تهیه می‌کنند و آن را به-چاپ می‌رسانند، کم‌اهمیت جلوه دهد یا مفری برای معدودی ایجاد کند تا توجیهی برای کم‌حرکی خود دست و پا کنند. سعی بر این است تأکید مجدد شود که تعیین اولویت‌های پژوهشی یا به‌عبارتی، داشتن سیاست مشخص پژوهشی، می‌تواند نقش عمده‌ای در حرکت به سمت توسعه علمی پایدار داشته باشد. تا پژوهشگر ما بداند که اگر مثلاً یک مقاله را به چند مقاله تفکیک کند و به جای چاپ یک مقاله در نشریه‌ای بسیار معتبر، چند مقاله در نشریات کم‌اعتبار چاپ کند با او چه رفتاری می‌کنیم؟ آیا همچنان به تعداد تولیدات او بها خواهیم داد؟ آیا همچنان ترفیع، ارتقاء، پژوهانه (گرنه پژوهشی) و ... توابی از کمیت مقالاتند؟!

امیدواریم همکاران عزیز ما درمباحثات خود در مراکز علمی و دانشگاهی به دو موضوع با اهمیت

۱. تعیین محورهای پژوهشی یا به عبارتی، داشتن سیاست روشن پژوهشی

۲. تعیین راهکارهای مناسب برای تشویق کیفیت انتشارات بپردازند و نتایج بحث‌های ارزنده خود را به سیاست‌گذاران پژوهشی کشور ارائه دهند. بهبود وضعیت فعلی پژوهشی با توجه به دو موضوع بالا کمک شایانی به توسعه علمی کشور خواهد کرد و محققین را تشویق خواهد نمود که به تحقیقات عمیق‌تر و هدفمندتر بپردازند. این نیاز به شدت احساس می‌شود و عزم جدی می‌طلبد. برای اقدامی مؤثر، خیلی هم دیر نشده است.

با آرزوی توفیق روزافزون محققین.

من هم خدمت شما سلام عرض می‌کنم و تشکر می‌کنم که برای برگزاری کارگاه پنجم فرایندهای تصادفی زحمت بسیاری کشیدید. خوشبختانه استقبال خیلی خوبی از کارگاه شده است و کیفیت فعالیت‌ها هم خیلی بالا است که جای خوشحالی دارد. من در اصفهان به دنیا آمدم؛ دقیقاً در ۲۵ اردیبهشت سال ۱۳۳۲. تحصیلات ابتدایی را در دبستان شمس که گویا در خیابان آذر اصفهان بود، به پایان رسانده و دیپلم را حدوداً در سال ۱۳۵۰ از دبیرستان صائب گرفتم. پس از آن وارد رشته ریاضی دانشگاه اصفهان شدم. سال ۱۳۵۴ لیسانس ریاضی را گرفتم و سپس در دوره کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز پذیرفته و در سال ۱۳۵۶ موفق به اخذ درجه فوق لیسانس آمار شدم.

اوایل سال ۱۳۵۷ یا اواخر ۱۳۵۶ به دانشگاه ایالتی میشیگان در آمریکا رفتم و در رشته احتمال و فرایندهای تصادفی در مقطع دکتری مشغول به تحصیل شدم. این دوره چهار سال طول کشید و یک سال هم برای دوره پست دکتری به دانشگاه کارولینای شمالی رفتم و مهرماه ۱۳۶۱ به ایران بازگشتم و در دانشگاه شیراز مشغول به کار شدم.

■ چه زمانی با آمار آشنا شدید؟

وقتی در دانشگاه اصفهان بودم، استادی از هندوستان به اسم آقای دکتر کرمانی در دانشگاه استخدام شد و برای اولین بار، آمار به سبک آمار ریاضی امروزی را با گذراندن دو درس با ایشان فرا گرفتیم و از آنجا به‌طور جدی با آمار سروکار پیدا کردم.

■ و ایشان هم باعث شد که آمار را به‌طور جدی ادامه دهید؟

بله، ایشان بسیار تأثیرگذار بودند.

■ منابع درسی شما برای فراگیری رشته آمار چه کتاب‌هایی بود؟ یادتان هست؟

با پیشگامان آمار ایران گفتگو با دکتر احمد رضا سلطانی

زیر نظر فیروزه ربیواز

گفتگو از حمید پزشکی^۱

در پی سیاست اخیر خبرنامه مبنی بر گفتگو با پیشگامان آمار ایران، تاکنون گفتگو با دو تن از استادان آمار ایران، به چاپ رسیده و گفتگو با بزرگان دیگری از نسل اول آمار، همچون دکتر بزرگ‌نیا، دکتر ارقامی و ... که چهره‌هایی ماندگار در تاریخ آمار ایران هستند، به‌زودی در شماره‌های آتی خبرنامه به چاپ خواهد رسید. در این شماره، به بهانه برگزاری کارگاه فرایندهای تصادفی، به گفتگو با آقای دکتر احمد رضا سلطانی می‌پردازیم که در حال حاضر، عضو هیئت علمی دانشگاه کویت هستند. این گفتگو در حاشیه برگزاری پنجمین کارگاه فرایندهای تصادفی در تاریخ ۴ و ۵ آذر ماه سال ۱۳۸۸ در دانشکده ریاضی، آمار و علوم کامپیوتر دانشگاه تهران صورت گرفته است.

■ آقای دکتر سلطانی سلام عرض می‌کنم. خسته نباشید. پنجمین کارگاه فرایندهای تصادفی در جریان است و شما هم مانند بسیاری دیگر از دوستان، درگیر فعالیت‌های کارگاهی هستید که اولین بار خودتان ایده برگزاری‌اش را مطرح کردید. به دنبال سلسله فعالیت‌هایی که مدتی است خبرنامه انجمن آمار انجام می‌دهد و با پیشکسوتان مصاحبه می‌کند، به بنده مأموریت داده‌اند که سؤالاتی از محضرتان بپرسم. امیدوارم این گفتگو مورد استفاده دانشجویان، محققین و سایر علاقه‌مندان به آمار و احتمال قرار بگیرد. برای شروع، لطفاً شرح کوتاهی از سابقه تحصیلی و فعالیت‌های پژوهشی و آموزشی و اجرایی‌تان بگویید تا با سؤالات دیگر ادامه دهیم.

^۱ - با تشکر از آقای فرزاد رضانی پویا که در تهیه و تنظیم این گزارش ما را یاری نمودند.

- **استادانی که سال‌های اخیر به دانشگاه می‌آیند، معتقدند فشار کارشان خیلی زیاد است. به نظر شما الان فشار کار بیشتر است یا آن زمان؟ به عبارت دیگر، در آن زمان، موظفی شما چقدر بود؟**

دوران ما دوران نسبتاً سختی بود؛ به خاطر اینکه یک دوران انتقالی از سیستمی به سیستم دیگر بود و خیلی چیزها در جای خودش قرار نداشت. می‌توان گفت، حجم تدریس ما کمتر بود. تعداد واحدهای موظفی هم آن موقع برای یک استادیار ۱۰ یا ۱۲ ساعت بود؛ ولی بعداً که حجم دانشجو اضافه شد، ساعات کار استاد هم اضافه شد و به نظر من مسائل دیگری مانند حق‌التدریس که متأسفانه در دانشگاه رواج یافت، خیلی به آموزش و پژوهش ضرر زد.

- **از نظر کارهای پژوهشی در سال‌های اول کارتان وضعیت شما چگونه بود؟ به عبارت دیگر، کار پژوهشی را کی شروع کردید؟**

خب در ابتدا ما در ادامه تز دکتری کار پژوهشی انجام می‌دادیم، منتها در آن زمان، هدف از پژوهش نوشتن مقاله نبود و بیشتر به خاطر علاقه به یک موضوع بود و خیلی وقت‌ها نتایجی را هم که به دست می‌آوردیم، به صورت مقاله منتشر نمی‌کردیم. بنابراین اگر مقایسه کنیم، تعداد مقالات در آن موقع، نسبت به امروز خیلی کمتر بود که البته این موضوع فقط شامل ایران نمی‌شود و همه جای دنیا تقریباً همین‌طور است.

- **این وضع به نظر تان چگونه است؟ خوب است یا نه؟**
- بینید هر چیزی هم نکات مثبت دارد هم منفی. خوب است، اگر اهداف اولیه پژوهش فراموش نشود و هدف از آن صرفاً چاپ و گرفتن امتیاز نباشد. علتش این است که اگر روی قسمت دوم تأکید شود، محقق بیشتر به دنبال مسائل ساده می‌رود که زود نتیجه می‌دهند و کمتر درگیر مسائل عمیق می‌شود. همیشه یک تحقیق خوب به خاطر علاقه‌ای که شخص به موضوع دارد به وجود می‌آید. از طرفی نوشتن مقاله در هر صورت نوعی حرکت است و ممکن است از این پسپیلون-ها در درازمدت، نتیجه‌ای حاصل شود و دانشجویان بیشتری هم در مقایسه با قدیم، درگیر تحقیق می‌شوند.

- **شما به جز تدریس، مشاوره آماری هم داده‌اید؟**

بله. درس آمار ریاضی را آقای دکتر کرمانی از کتاب مود و گریبیل تدریس می‌کردند و من فکر می‌کنم خیلی کتاب خوبی است؛ مخصوصاً از نظر مسئله.

- **کتاب دیگری یادتان هست؟**

در آن موقع، منبع ما فقط همین کتاب بود و کتاب دیگری نبود و بعد که به شیراز رفتم، چون دوره کارشناسی ارشد رشته آمار بود و یک سری درس‌های آماری گرفتیم، منابع وسیع‌تر شد. در شیراز خدمت آقای دکتر بهبودیان رسیدیم و می‌شود گفت که تا قبل از اینکه با ایشان درس بگیرم، از دید ریاضی به آمار نگاه می‌کردم؛ چون ظرافت‌هایی را که یک نفر آماردان، خوب متوجه می‌شود، ممکن است کسی که در رشته ریاضی درس می‌خواند، به عنوان یک سری اصول قبول کند. بنابراین اگر دیدگاه مناسبی نسبت به آمار پیدا کردم، بدون شک، آقای دکتر بهبودیان تأثیرگذار بودند.

- **آیا کسانی دیگری را می‌توانید نام ببرید؟ آماردان-های دیگری که در آن زمان مطرح بودند.**

در آن زمان، دکتر کرمانی هم خوشبختانه از اصفهان به شیراز آمدند و من باز هم با ایشان درس گرفتم. آقای دکتر دسترنج هم بودند.

- **ما هم با آقای دکتر دسترنج درس گرفتیم. جالب است که ما با اینکه از دو نسل مختلف هستیم، استاد مشترک داشتیم. آیا شغلی غیر از تدریس در زمینه آمار داشتید؟**

نه. البته در مقاطع مختلف تحصیلم درس داده‌ام؛ اما شغل رسمی من نبوده است.

- **تجربه‌های آغازین کارتان چگونه بوده‌اند؟**

سوال خوبی است. فردوسی شعری با این مضمون دارد که انسان فکر می‌کند که همه چیز را یاد گرفته است. به خاطر دارم در آن زمان که کار تدریس در دانشگاه شیراز را شروع کرده بودم، سر کلاس پی بردم چقدر نکات ظریفی وجود دارد که انسان در زمان دانشجویی‌اش به آن‌ها توجه نمی‌کند و بعداً هنگام تدریس، یاد می‌گیرد. تدریس برای استاد از نظر آموزشی خیلی مفید است. یک خاطره جالبی دارم که در اولین یا دومین دوره، یک امتحان روش‌های مقدماتی آمار برگزار کردم که بعد از امتحان اعتقاد دانشجویان این بود که سوالات خیلی مشکل بود و اعتراض داشتند، ولی بعدها همه عادت کردند ... (خنده)

درست کنیم. من می‌دانم که انتشارات داریم، دانشجوی دکتری تربیت می‌شود، ولی در چه سطحی؟ نمی‌توانم نظر بدهم. اما اگر با ۳۰ یا ۴۰ سال پیش مقایسه کنیم، تحقیقات آماری خیلی کم بود، در حالی که الان خیلی پیشرفت کرده و در دانشگاه‌ها دوره کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری هست. ولی اینکه از نظر انتشارات در چه سطحی هستیم، من نمی‌توانم نظر بدهم.

■ **در این قبیل کارگاه‌ها تقریباً می‌توان فهمید دانشجویان و پژوهشگران درباره چه موضوعاتی کار می‌کنند. در سطح بین‌المللی فکر می‌کنید چه شاخه‌هایی از احتمال و آمار در حال توسعه و پیشرفت هستند؟**

این هم واقعاً سوال مشکلی است، چون آمار و احتمال مثل درخت گردوی ایرانی هستند! (خنده) در شاخه‌های مختلف آن‌قدر رشد کرده که ... ولی به‌طور کلی زمانی که کامپیوترهای شخصی آمدند، زمینه‌های کاربردی آمار خیلی رشد کرد. مثلاً در انگلستان تکنیک‌ها و روش‌های جدیدی به وجود آمدند که بیشتر کارشان آنالیز داده‌ها است. هرچند به نظر می‌رسد که دوباره دارند برمی‌گردند و به تئوری هم اهمیت می‌دهند، یعنی ما هیچ‌گاه نمی‌توانیم تئوری آمار را کنار بگذاریم. در احتمال هم همین اتفاقات افتاده و زمینه‌های جدیدی با پیشرفت کامپیوتر و ظهور اینترنت رشد کرده‌اند. مثلاً در آن زمان، وقتی از کاربرد احتمال صحبت می‌کردیم و می‌خواستیم مثالی بیاوریم، می‌گفتیم صف بانک یا صف اتوبوس... ولی این‌ها مثال‌های خوبی نبودند. حالا از کاربرد احتمال مثلاً در کنترل کیفیت شبکه، شامل هر نوع شبکه ارتباطی، مراسلاتی و یا شبکه‌های برهم‌کنش پروتئینی مثال می‌زنیم.

نه، بعضی مواقع سؤالاتی را در حد مشورت پاسخ داده‌ام، ولی در حد کار مشاوره نه.

■ **می‌دانم که شما مقالات بسیار خوب علمی در مجلات تراز اول احتمال و آمار چاپ کرده‌اید، می‌خواستم کمی در مورد تألیف یا ترجمه کتاب نظرتان را بگویم. البته می‌دانم شما یک کتاب دارید که من حل مسائل آن را نوشتم؛ آیا کتاب دیگری هم دارید؟**

در مورد کتاب نمی‌توان گفت که کوتاهی کرده‌ام، چون پس از کتاب اول، دو یا سه طرح برای نوشتن کتاب داشتم، اما به دلیل ترافیک زیاد دانشجوی دکتری فرصت پیدا نکردم که دست به قلم شوم. من همیشه دوست داشتم یک سال هیچ تماسی با دانشجوی دکتری نداشته باشم که بتوانم کتاب بنویسم، چون برای کتاب نوشتن، شما باید یکی دو سال فکرتان کاملاً آزاد باشد تا بتوانید یک کتاب ارزشمند بنویسید. متأسفانه من هنوز این کار را انجام نداده‌ام و اگر عمری باشد، در آینده به آن می‌پردازم. البته اگر بشود ترفهای دانشجویان دکتری را جمع کنیم و به‌صورت یک مونوگراف ارائه دهیم نیز خیلی مفید است.

■ **در تدریس آمار از داده‌های واقعی در مثال‌ها استفاده می‌کردید؟ نظرتان را در این خصوص بگویید.**

به‌طور کلی در تدریس یک مورد مهم این است که به دانشجو تکنیک یاد داده شود. مسئله مهم دیگر این است که انگیزه‌ها و ایده‌ها ارائه شوند. استفاده از داده‌های واقعی برای انگیزه‌دادن، خیلی خوب است، ولی برای یاد گرفتن تکنیک، نیازی نیست که شما خودتان را درگیر جمع‌آوری داده کنید و وقتتان را از دست بدهید.

■ **به عنوان کسی که سال‌ها دانشجوی دکتری تربیت کرده، پیشرفت علم آمار را در ایران چگونه ارزیابی می‌کنید؟**

من واقعاً نمی‌دانم. سؤال سختی است! کارهای بسیار زیادی انجام شده، ولی در مقام مقایسه نمی‌دانم کجا هستیم. سیستمی در دانشگاه‌های خارجی یا انجمن‌های علمی آن‌ها وجود دارد که هر ۴ سال یک‌بار خودشان را ارزیابی می‌کنند. ما متأسفانه این سیستم را نداریم و باید به این فکر باشیم که یک چنین سیستم ارزیابی را

■ شما از برنامه‌های دوره کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری هم خبر دارید. برنامه‌های داخلی را چطور ارزیابی می‌کنید؟

من خودم زمانی عضو کمیته برنامه‌ریزی بودم و فکر می‌کنم آخرین برنامه‌ای که برای دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد نوشته شده است، مربوط به آن دوره بود که من هم عضو کمیته بودم. تلاش بیشتر ما روی این بود که تعداد واحدها را کم کنیم که دانشجوی فرصت بیشتری داشته باشد تا از مطالب بهره بیشتری ببرد و به جای اینکه در مدت کوتاهی، واحدهای زیادی به دانشجوی بدهیم، تعداد دروس کمتری بدهیم تا آن واحدها را خوب یاد بگیرد. به نظر من اهمیت دادن به دروس اصلی یا ستون فقرات یک رشته خیلی مهم است که حداقل دانشجو این‌ها را یاد بگیرد. بعداً می‌تواند یک یا دو درس از شاخه‌های دیگر آمار و کاربردهایی که ممکن است داشته باشند، بگیرد. این درس‌ها می‌توانند ایده‌هایی به دانشجو بدهند و بعداً در دوره کارشناسی ارشد یا دکتری، خود دانشجو اگر علاقه‌مند بود، می‌تواند وارد آن گرایش‌ها شود. ولی در دوره کارشناسی دانشجو را در آن زمینه‌ها زیاد خسته نکنیم و اجازه دهیم حداقل دانشجو مثلاً آمار ریاضی و تکنیک‌های آن را خوب یاد بگیرد.

■ واقعاً این احساس هست که تعداد واحدهایی که برای دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد ارائه می‌شوند زیاد بوده و زیاد هم عمیق ارائه نمی‌شوند. چون وقت کافی برای تعداد زیاد درس‌ها نمی‌توان گذاشت.

بله، موضوعات زیاد شده؛ موضوعات را کم کنند، ولی با حوصله بیشتر کار کنند. البته طبیعی است که چون دانشجو می‌خواهد با مدرک

کارشناسی وارد بازار کار شود، باید دروسی هم بگیرد که کاربرد آمار را یاد بگیرد.

■ از تجربیاتتان از شرکت در سمینارها و کنفرانس‌های داخلی و بین‌المللی بگویید و اگر فعالیت بین‌المللی هم داشته‌اید، در موردش توضیح دهید؟

ابتدا کنفرانس آمار راه‌اندازی شد و بعد کارگاه فرایندهای تصادفی و در کنار این‌ها همیشه کم و بیش با انجمن ریاضی هم ارتباط داشتیم این‌ها خیلی سودمند بوده و نسل جوان خیلی به این‌ها علاقه نشان می‌دهند و شرکت می‌کنند.

■ خارجی چطور؟ یعنی واقعاً احساس نمی‌شود که ما فعالیت‌مان باید یک مقدار بین‌المللی‌تر باشد؟! کنفرانس‌های داخلی ما خوب است؛ اما بعضی اوقات شما می‌بینید مثلاً در مالزی یا کشورهای دیگر، چند کشور به‌طور مشترک و در سطحی فراملی کنفرانس برگزار می‌کنند. وقت آن نیست که ما هم این گونه فعالیت‌ها را انجام دهیم.

در ایران هم می‌تواند برگزار شود، ولی ممکن است برخی از زمینه‌های اجتماعی آن هنوز آماده نباشد. من فکر می‌کنم که انجمن آمار ایران واقعاً تلاش کرده که کنفرانس‌های آمار و یا سمینارها بین‌المللی شوند و کم و بیش در این زمینه موفق بوده است.

■ من هدفم شرکت‌کننده‌های خارجی نبود؛ اینکه کنفرانس‌هایی مثل ISCB که چندین کشور درگیر آن هستند و سالانه در کشورهای مختلف برگزار می‌شود.

خاطرم هست زمانی به انجمن برنولی پیشنهاد دادم که یکی از گردهمایی‌هایشان را در ایران برگزار کنند. آن‌ها هم استقبال کردند. این گردهمایی، کنفرانس بزرگی است و اگر پیشنهاد دهیم، مورد بررسی قرار می‌گیرد و می‌توان به این صورت حرکت کرد؛ منتها موافقی وجود دارد. گفتم اول بستر اجتماعیش را باید آماده کرد و بعد شما می‌توانید کنفرانس بین‌المللی برگزار کنید.

■ به غیر از آمار به چه چیزهای دیگری علاقه دارید؟ علوم دیگر، ورزش، موسیقی، هنر یا ...

من به موسیقی سنتی خیلی علاقه دارم.

■ همچنان استاد تار هستید یا کمتر تمرین می‌کنید؟

استاد که نه، ولی هنوز هفته‌ای یک یا دو ساعت برای خودم تمرین می‌کنم.

▪ **در مورد ادبیات هم می‌دانم که شما شعرهای زیادی از بر هستید و به فراخور موقعیت از آن‌ها استفاده می‌کنید.**

در مورد فعالیت در زمینه ادبیات فارسی یک کتاب شعر کوچک نوشته‌ام.

▪ **می‌خواستم کمی راجع به موضوع این کتاب صحبت کنید.**

به نظر من باید استادان ادبیات راجع به موضوع کتاب نظر دهند، اما به نظر من یک کار جدید است. من یکی از داستان‌های مولانا را که فکر می‌کنم آخرین داستان ایشان است، از جلد ششم مثنوی گرفتم و به سبک اشعار مثنوی، منتها مثنوی ساده‌تر، به صورت یک نمایشنامه درآوردم که هنر پیشه‌ها به زبان شعر صحبت می‌کنند، به زبان

مثنوی. فکر می‌کنم در ادبیات فارسی نمایشنامه‌هایی وجود دارد که یا به شعر بوده و یا تلفیقی از شعر و نثر هستند و یا مثلاً از شعر به عنوان طنز یا شوخی استفاده می‌کنند. ولی این یک نمایشنامه، جدید و از ابتدا تا انتها شعر است.

▪ **آیا کتاب چاپ شده است؟**

بله، کتاب چاپ شده و اسم کتاب هم «هر کسی را صندوقیست، صندوق را بشکن» است. یک بحث فلسفی جالب و برداشت خود من از این داستان مولانا است که برخلاف آن اصطلاحی که می‌گویند «موقعی که یک بچه متولد می‌شود، پاک و معصوم است»، چنین چیزی در عمل مصداق پیدا نمی‌کند؛ یعنی آن purification در طی یک فرایند باید محک زده شود. علتش این است که آن بچه که به دنیا می‌آید که هنوز درگیر چیزی نشده است. این داستان یک داستان نسبتاً طنز است که اگر پوسته طنزش را کنار بگذاریم، بحث

فلسفی فوق‌العاده جالبی نمایان می‌شود. البته مولانا در ادبیات فارسی مثل یک کوه می‌ماند؛ ما آن پایین‌ها برای خودمان سیر می‌کنیم (خنده).

▪ **اجازه دهید دوباره به فعالیت‌های انجمن برگردیم.**

انجمن واقعاً فعال بوده و به نظر من در زمینه‌های مختلف خیلی زحمت کشیدند. ولی انجمن می‌تواند قدری در سطح کلی‌تر کار کند، گرایش‌های مختلف، آدم‌های مختلف، همه را به کار گیرد. ولی باید اذعان کرد که زحمت‌های زیادی کشیده شده است. می‌دانید که فعالیت‌های انجمنی از جمله فعالیت‌هایی است که هیچ منفعتی اعم از مالی و مقامی در آن نیست و همه، زحمت است. از این بابت تشکر می‌کنیم؛ منتها توصیه می‌شود که مقداری از توزیع یونیفورم! یا همان توزیع یکنواخت آماری در سیاست‌هایشان پیروی کنند.

▪ **نمی‌خواهید توضیح بیشتری بدهید؟ اینکه کجا یونیفورم نبوده است؟**

مثلاً به نظر می‌آید که به زمینه‌های خاصی تأکید بیشتری می‌شود و به بعضی زمینه‌ها تأکیدی کمتر.

▪ **درباره انتشارات انجمن چه نظری دارید؟**

من حقیقتاً با انتشارات انجمن زیاد درگیر نبوده‌ام که بتوانم در این مورد نظری بدهم. بنابراین در این مورد نظری نمی‌دهم و برای دست‌اندرکارانش آرزوی موفقیت می‌کنم.

▪ **برای پیشرفت بیشتر انجمن چه پیشنهادی دارید؟**

به نیروهای جوان باید بیشتر میدان داده شود و برای همکاری بیشتر از آن‌ها دعوت شود.

▪ **سخن آخر؟**

از مصاحبه‌ای که انجام شد خیلی تشکر می‌کنم و برای دست‌اندرکاران خبرنامه انجمن آمار آرزوی موفقیت و پیروزی می‌نمایم.

گزارش روند برگزاری دهمین کنفرانس آمار ایران

- برگزاری نشست‌های متعدد کمیته علمی در تهران برای پیشبرد اهداف علمی کنفرانس
- برگزاری نشست‌های متعدد برای هماهنگی کمیته اجرایی کنفرانس.
- طراحی و راه‌اندازی پایگاه الکترونیکی دهمین کنفرانس آمار و پیش بردن همه کارهای کنفرانس اعم از ثبت نام، ارتباط با کاربران، دریافت مقالات، مراحل بی‌نام سازی و ارسال به سرداوران و اعلام نتایج برای کاربران ایرانی و خارجی در ناحیه کاربری شخصی آن‌ها.
- اطلاع‌رسانی به تمامی اعضای انجمن آمار از طریق ایمیل در مورد برگزاری کنفرانس.
- اطلاع‌رسانی کلی از طریق اطلاعیه‌های شماره ۱ و ۲ بر روی پایگاه الکترونیکی.
- مکاتبه و مشاوره گروه‌های آمار دانشگاه‌های کشور در خصوص پیشنهاد مدعوین داخلی و خارجی.
- طراحی پوستر و قرار دادن آن در پایگاه الکترونیکی کنفرانس برای بازدید کاربران و بازدیدکنندگان پایگاه.
- هماهنگی با سازمان‌های دولتی و نهادهای مرتبط برای تأمین بودجه مالی کنفرانس.

کاربران محترم می‌توانند با مراجعه به پایگاه الکترونیکی کنفرانس در قسمت ورود، ثبت‌نام اولیه را که فقط شامل ثبت مشخصات عمومی آن‌ها بود انجام داده، با فعال نمودن کاربری خود از طریق ایمیل شخصی جزو اعضای پایگاه قرار گیرند. آمار شرکت‌کنندگان در کنفرانس، اعضای سایت، تعداد مقالات رسیده به کنفرانس، تعداد مقالات پذیرفته شده در کنفرانس در جدول زیر آمده است:

ردیف	عنوان	تعداد
۱	تعداد مقالات رسیده	۵۹۹
۲	مقالاتی که داور نهایی شده‌اند	۵۸۲
۳	تعداد مقالات پذیرفته شده (سخنرانی و پوستر)	۴۶۳
۴	اعضای سایت	۱۲۳۸
۵	شرکت‌کنندگان در کنفرانس	۶۹۸

پس از تأیید شورای عمومی گروه آمار دانشگاه تبریز، تصویب هیئت مدیره انجمن آمار ایران و موافقت ریاست محترم دانشگاه تبریز، مراحل اولیه برگزاری دهمین کنفرانس آمار ایران آغاز شد. از اولین کارهای روند آماده‌سازی کنفرانس، تعیین کمیته برگزاری کنفرانس و پس از آن تعیین اعضای کمیته علمی کنفرانس با همکاری هیئت مدیره انجمن بود که فهرست اسامی و مسئولیت‌ها در جدول زیر موجود است. هر دو کمیته با هماهنگی کامل اعضا به بررسی امور کنفرانس برای اجرای هر چه بهتر آن همت گماشتند.

نام و نام خانوادگی	سمت
دکتر حسین جباری خامنه	دبیر کنفرانس
دکتر حسین بیورانی	دبیر کمیته علمی
دکتر حسین امامعلی‌پور	دبیر اجرایی کنفرانس
علی اکبر حیدری	مسئول دبیرخانه
رامین ایمانی	مسئول مسابقات دانشجویی
آزاده اجالالی	عضو دبیرخانه
فرشته مختارپور	عضو دبیرخانه
سعید حیدری	عضو دبیرخانه
خانم هاشمی	عضو دبیرخانه
آقای صبادی	عضو دبیرخانه

در جلسات بعدی که توسط هیئت رئیسه انجمن آمار ایران و کمیته علمی کنفرانس برگزار شد، اسامی داوران و سرداوران تعیین و مسئولیت آن‌ها در هر یک از بخش‌های هشت‌گانه (آمار نظری، آمار کاربردی، احتمال و کاربرد آن، آمار رسمی، آمار زیستی، آمار در سایر علوم، آموزش آمار و سایر زمینه‌های مرتبط با آمار)، طی حکمی ابلاغ شد.

از زمان شروع به کار کمیته‌های علمی و اجرایی و دبیرخانه کنفرانس تاکنون، که کمتر از ۲ ماه تا برگزاری کنفرانس باقی است، مهمترین کارهای انجام شده عبارتند از:

- برگزاری نشست یک‌روزه کمیته علمی برای اتخاذ تصمیم‌های مقتضی در مورد امور علمی کنفرانس در گروه آمار دانشگاه تبریز.

از بین کارگاه‌های پیشنهادی برای ارائه در دهمین کنفرانس آمار، ۶+۳ مورد پذیرفته شده با زمان ارائه در جدول‌های صفحات پایانی خبرنامه آمده است.

مسابقه دانشجویی که یک روز قبل از کنفرانس در مکان دانشکده ریاضی دانشگاه تبریز برگزار می‌شود. تاکنون ۱۴ تیم دانشجویی از طرف دانشگاه‌های خود ثبت نام و بقیه در حال پیگیری است. به نفعات برگزیده در مسابقات دانشجویی جوایز نفیسی اعطا می‌شود.

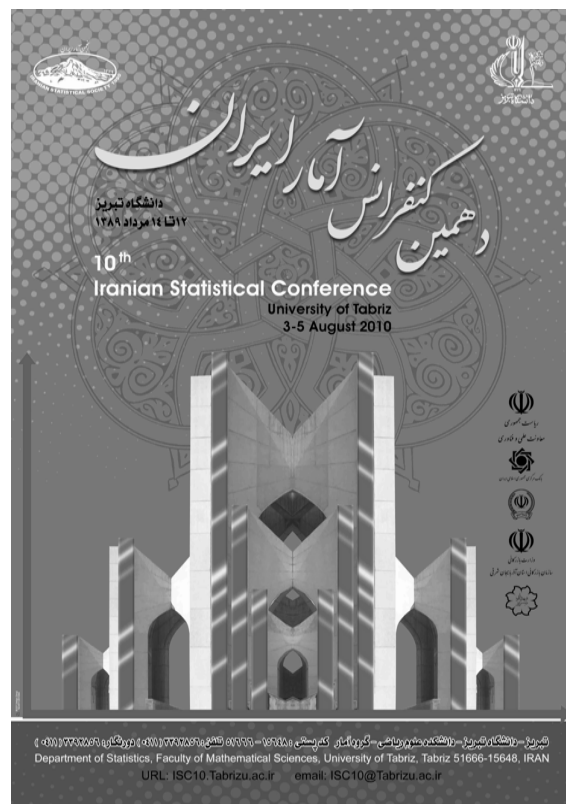
برای ثبت‌نام در کارگاه‌ها کاربران می‌توانند با مراجعه به پایگاه الکترونیکی کنفرانس و قسمت کارگاه‌های آموزشی در هر یک از کارگاه‌های مورد علاقه ثبت‌نام و شرکت نمایند. واضح است که شرکت در کارگاه‌ها منوط به پرداخت هزینه شرکت در آن‌ها است.

برگزاری نشست یک‌روزه جنبی کنفرانس با عنوان "نشست تخصصی سرشماری و آمارگیری خانواری" برای روز دوم کنفرانس تدارک دیده شده است. این نشست با سخنرانی سه نفر از صاحب‌نظران در زمینه سرشماری، نیروی کار و هزینه درآمد خانوار آغاز می‌شود و در ادامه آن میزگردی با حضور تعدادی از صاحب‌نظران ادامه خواهد یافت. بعد از ظهر نشست به ارائه مقالات شرکت‌کنندگان در کنفرانس آمار در این زمینه اختصاص دارد.

برنامه زمان‌بندی و نحوه ارائه سخنرانی‌های عمومی و تخصصی و نیز ارائه پوسترها در دست بررسی است و پس از تأیید و تکمیل کمیته علمی برای رؤیت علاقه‌مندان و برنامه‌ریزی ارائه‌دهندگان مقالات، بر روی پایگاه الکترونیکی کنفرانس قرار خواهد گرفت.

پس از اعلام نتایج داوری، مقالات در کمیته علمی مورد ارزیابی و بررسی قرار گرفتند و نهایی شدند. این نتایج به صورت مدون و منظم در ناحیه کاربری اشخاص قرار گرفت؛ یعنی فرستنده مقاله با مراجعه به ناحیه کاربری شخصی تعریف شده در پایگاه الکترونیکی می‌توانست نسبت به مشاهده نتیجه داوری مقاله خود اقدام نماید. در این میان تعدادی از مقالات به شرط اصلاح کردن مورد یا مواردی از مقاله مورد پذیرش قرار گرفته بود که باید این کاربران فایل اصلاحی مقاله خود را تا تاریخ معین در قسمت ویرایش مقاله خود قرار می‌دادند که با عنایت الهی این کار با موفقیت انجام و مقالات یادشده به سرداور مربوط ارسال شده است.

چاپ خلاصه مقالات از روی فایل FTeX یا LaTeX مقالات انجام خواهد پذیرفت. بدین صورت که چکیده مقالات از روی فایل نامبرده برداشت و در قسمت خلاصه مقالات ذخیره شده تا در موعد مقرر نسبت به چاپ و عرضه آن، اقدامات مقتضی انجام پذیرد. مقالات پذیرفته شده برای چاپ در مجموعه کامل مقالات نیز آماده چاپ در موعد مقرر هستند.

گزارش برگزاری پنجمین همایش تخصصی آمار دانشگاه پیام نور

به منظور فراهم نمودن زمینه مناسب برای ارائه آخرین دستاوردهای علمی و پژوهشی در گرایش‌های مختلف آمار و احتمال و همچنین بحث و تبادل نظر استادان، پژوهشگران و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در خصوص چشم‌انداز رشته آمار و شیوه‌های آموزش از راه دور، پس از پیشنهاد شورای تخصصی گروه آمار، موافقت رئیس محترم دانشکده علوم، تأیید معاون محترم پژوهشی، موافقت رئیس محترم دانشگاه پیام نور مرکز تویسرکان و حمایت معنوی انجمن آمار ایران، اقدامات لازم جهت برگزاری پنجمین همایش تخصصی آمار دانشگاه پیام نور، از اوایل تابستان سال جاری، آغاز شد. زمینه‌های این همایش، که صبح روز چهارشنبه ۵ اسفند ۱۳۸۸ برگزار شد، عبارتند بودند از:

- روش‌های تدریس آمار به شیوه نظام آموزشی دانشگاه پیام نور
- آرایه روش‌های نوین برای دروس عملی آمار
- شیوه‌های سنجش و ارزشیابی در دانشگاه پیام نور
- موضوعات تخصصی (احتمال، فرایندهای تصادفی، آمار استنباطی و آمار کاربردی)
- نرم‌افزارهای آماری تهیه نقشه

در این مراسم، ابتدا جناب آقای دکتر حاج ولیی، رئیس محترم دانشگاه مرکز تویسرکان و سپس جناب آقای دکتر میرشکرایی رئیس محترم دانشکده علوم، ضمن خیرمقدم به شرکت‌کنندگان، مطالبی را

در خصوص اهمیت علم آمار و جایگاه ویژه آن در مدیریت و برنامه‌ریزی و لزوم برپایی چنین همایش‌هایی ابراز نمودند. سپس جناب آقای دکتر یارمحمدی، دبیر همایش، پس از خیر مقدم به مهمانان گرامی و تشکر از دست‌اندرکاران همایش، پیام آقای دکتر معتمدی، معاون محترم آموزشی و سنجش را قرائت نمودند. پس از آن گزارشی از روند برگزاری همایش ارائه داده و اعلام کردند که از حدود ۲۰۰ مقاله رسیده به دبیرخانه همایش، کمیته علمی پس از داوری آن‌ها، تعداد ۳۰ مقاله را برای سخنرانی و ۱۵۰ مقاله را برای ارائه به صورت پوستر در نظر گرفت. پس از انجام مراسم افتتاحیه، چهار سخنرانی عمومی به شرح زیر ارائه شد:

- جناب آقای دکتر عین‌اله پاشا، عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم با مقاله‌ای تحت عنوان «توزیع و فرایند پواسون»
- جناب آقای دکتر احمد پارسیان، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران، با مقاله‌ای تحت عنوان A Review on Estimation of an Unknown Parameter under LINEX Loss Function
- جناب آقای دکتر مجتبی گنجعلی، عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی، با مقاله‌ای تحت عنوان Longitudinal data models to analyze them and some estimation methods
- جناب آقای دکتر عادل محمدپور، عضو هیئت علمی دانشگاه امیرکبیر، مقاله خود را تحت عنوان «آزمایشگاه مجازی روش‌های آماری» ارائه نمودند.

بعد از ظهر روز چهارشنبه، تعداد ۲۰ سخنرانی در سه سالن مختلف به‌طور همزمان توسط سخنرانان ارائه شد. در ضمن، مقالات پذیرفته‌شده به‌صورت پوستر در صبح و بعد از ظهر این روز، در زمان پذیرایی، در محل مخصوص، ارائه شد.

پس از اتمام برنامه سخنرانی‌های روز اول، آثار دیدنی شهرستان تویسرکان، شامل مقبره حقیق‌نوی (ع)، آرامگاه میررضی‌الدین آرتیمانی (شاعر) و شهر دیدنی سرکان، مورد بازدید شرکت‌کنندگان، قرار گرفت. صبح روز پنج‌شنبه ۶ اسفندماه برنامه‌های سخنرانی با ایراد ۶ سخنرانی عمومی دیگر به شرح زیر ادامه پیدا کرد:

- جناب آقای دکتر مسعود یارمحمدی، عضو هیئت علمی سازمان مرکزی دانشگاه پیام نور، با مقاله‌ای تحت عنوان «تحلیل عاملی استوار»

۱- با تشکر از آقای دکتر مسعود یارمحمدی، مدیر گروه علمی آمار و دبیر همایش،

کارگاه آموزشی آنالیز بقا

کارگاه آموزشی آنالیز بقا، با حضور دکتر Yann Foucher از دانشگاه Nantes فرانسه، دکتر محمدرضا اشراقیان از دانشگاه علوم پزشکی تهران و دکتر کوروش سایه میری از دانشگاه علوم پزشکی ایلام از تاریخ ۱۵ تا ۱۷ اردیبهشت ماه، در دانشگاه علوم پزشکی ایلام برگزار شد. در این کارگاه، حدود ۱۰۰ نفر از استادان و دانشجویان دوره‌های دکتری و کارشناسی ارشد رشته‌های آمار زیستی و اپیدمیولوژی ثبت‌نام نمودند که از ۴۰ نفر از آن‌ها جهت شرکت در کارگاه، دعوت به عمل آمد. شرکت‌کنندگان از دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، ایران، تربیت مدرس، شیراز، گرگان، قزوین و ... بودند.

سر فصل‌های کارگاه، عبارت بودند از:

- ۱- Basic knowledge in survival analysis
 - Introduction to time-to-event analysis (definitions)
 - Kaplan-Meier and Log Rank
 - Parametric models
 - Cox model
 - How to test the assumption of the model?
 - The stratified Cox model
- ۲- The extensions of the usual models
 - The competing risk extension
 - Time dependent covariates
 - The relative survival models
 - The frailty models
 - Multi-state models

• جناب آقای دکتر عبدالرضا سیاره، عضو هیئت علمی دانشگاه رازی کرمانشاه، با مقاله‌ای تحت عنوان *Maximized Likelihood Function rule in Model Selection: A Tracking Interval Approach*

• سرکار خانم دکتر روشنک علیمحمدی عضو هیئت علمی دانشگاه الزهراء، با مقاله‌ای تحت عنوان «مقایسه رگرسیون پارامتری با اسپلاین، در یک مسئله کاربردی»

• جناب آقای دکتر پرویز نصیری، عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور مرکز تهران، با مقاله‌ای تحت عنوان *Estimation of the Parameter of the Zero Truncated Mixed Poisson Models*

• جناب آقای رحیم محمودوند، عضو هیئت علمی مرکز تویسرکان، با مقاله خود تحت عنوان *Distribution of the Discounted Collective Risk model with Non-Homogenous Poisson process*

• جناب آقای محمدولی احمدی، دانشجوی دکتری دانشگاه فردوسی مشهد، با مقاله‌ای تحت عنوان «تعادل بین کارایی و استواری m-برآوردگرها بر اساس تابع حساسیت واریانس»

همچنین مقالات دیگر پذیرفته شده به صورت پوستر نیز در روز پنجشنبه مورد بازدید شرکت‌کنندگان قرار گرفت. در مراسم اختتامیه، دبیر همایش، ضمن تشکر از همه دست‌اندرکاران و شرکت‌کنندگان که با همکاری و حضور خود، موجبات غنای همایش را فراهم آوردند، اظهار داشتند که سطح علمی این همایش بسیار بالا بوده و از نکات برجسته آن حضور استادان برجسته آمار کشور و استقبال شرکت‌کنندگان در جلسه‌های سخنرانی بوده است. سپس جناب آقای دکتر پارسیان، به عنوان قائم مقام انجمن آمار ایران، ضمن ابراز خشنودی از روند برگزاری این همایش ابراز امیدواری کردند که این همایش، در سال‌های آینده نیز با کیفیت علمی بالاتر در سطح ملی برگزار شود.

در انتهای مراسم اختتامیه، به منظور قدردانی از زحمات جناب آقای محمدهادی خسروی‌راد، عضو محترم هیئت علمی مرکز اصفهان که اخیراً به درجه بازنشستگی نائل آمده‌اند، با اهدای یک لوح یادبود، تقدیر و قدردانی به عمل آمد.

در بعد از ظهر روز پنجشنبه، با هماهنگی به عمل آمده، شرکت‌کنندگان از غار علیصدر همدان، دیدن کردند.

^۱ - با تشکر از آقای دکتر کوروش سایه میری، نماینده انجمن در دانشگاه ایلام

نگاهی گذرا به تاریخچه احتمالات و آمار

در این شماره قسمت اول مقاله‌ای با عنوان "نگاهی گذرا به تاریخچه احتمالات و آمار"، نوشته آقای دکتر محمدقاسم وحیدی اصل را که در سال ۱۳۷۱ در گزارش نخستین کنفرانس آمار ایران به چاپ رسیده است می‌خوانیم.

آیا آن گونه که عده‌ای و متأسفانه عده زیادی می‌پندارند، قمار منشأ پیدایش حساب احتمالات بوده است؟ سیری کوتاه در تاریخ این موضوع، خلاف آن را آشکار می‌کند. در اینجا هدف تطهیر حساب احتمالات نیست، چه به فرض هم که قمار سبب به وجود آمدن این موضوع شده باشد، امروز این موضوع علمی به قدری گسترش یافته و در شاخه‌های دیگر علوم نظری و علوم تجربی کاربرد دارد که کمتر فرد آشنا به موضوع، قادر به کتمان فاصله عظیم بین این نظریه و متعالی و مفید و آن عادت ناپسند قمار دارد. پس چه لزومی به کاوش در گذشته حساب احتمالات، صرف نظر از اینکه پدید آمدن آن کی و در کجا و از کجا باشد وجود دارد؟ جواب این است که به قول ایوز^۱ «تاریخ یک موضوع را دست کم بدون آشنایی اجمالی با خود موضوع نمی‌توان به طور شایسته درک کرد» و گلیشر^۲ می‌گوید که «من یقین دارم هیچ موضوعی بیشتر از ریاضیات از تلاش برای جدا کردن آن از تاریخش آسیب نمی‌بیند» و حساب احتمالات بخشی از ریاضیات است. بنابراین به جاست که نگاهی هر چند گذرا به تاریخچه این موضوع بیفکنیم و تاریخ تحول آن را به طور مختصر از سپیده دم تاریخ تا به امروز مرور کنیم. برای این منظور، ابتدا نشان می‌دهیم که بشر از دورترین اعصار، عنصر تصادف را شناخته بوده است. سپس می‌بینیم که این عنصر تصادف به یک اندازه در دو بخش متضاد از زندگی بشر یعنی در امور مربوط به شعائر مذهبی و تفریحات (و گاهی تفریحات مذموم) مورد استفاده قرار گرفته است. همچنین ملاحظه خواهیم کرد که قمار، یعنی بازی‌های تصادف‌آمیز همراه با برد و باخت، مدت‌ها پس از شناخت عنصر تصادف و استفاده از آن در امور مربوط به مناسک مذهبی و سرگرمی‌ها به وجود آمده است. به علاوه، اشاراتی به معمول بودن استفاده از عامل تصادف در دوران پیش از اسلام در شبه جزیره عربستان و نیز به رسمیت شناخته شدن استفاده از آن در موارد محدودی مانند استجازه و تقسیم

سهام در صدر اسلام از طرف پیامبر اکرم(ص) و نیز بعد از آن خواهیم داشت. خواهیم دید که با وجود شناخته شدن عامل تصادف از دورترین اعصار و معمول بودن استفاده از آن در پهنه‌هایی از زندگی انسان، تنها بعد از آغاز عصر رنسانس (یا عصر نوزایی) اروپا بوده است که مفهوم هم‌شانسی و ارتباط بین مفهوم ذهنی احتمال و تجربه‌های عملی انجام آزمایش‌های تصادفی با پرتاب تاس و غیره برقرار می‌شود و لذا قمار و بازی‌های تصادف‌آمیز نمی‌توانسته منشأ پیدایش احتمالات بوده باشد. طی این بحث به دو نظریه مهم موجود در پدیدایی حساب احتمالات اشاره خواهیم کرد و در نهایت، سیر تحول حساب احتمالات را از زمان پیدایش آن در قرن شانزدهم میلادی تا عصر حاضر دنبال خواهیم کرد. بخشی از بحث خود را نیز به سیری در تاریخچه آمار و نقش احتمالات در آن اختصاص خواهیم داد.

شناخت عامل تصادف در اعصار قدیم. بسیار اتفاق می‌افتد که باستان‌شناسان در موقع حفاری در محل‌های تاریخی، مربوط به دوران‌هایی که از حدود سال ۵۰۰۰ ق.م. شروع می‌شوند، به مقادیر کمی سنگ به رنگ‌های مختلف برمی‌خورند. این سنگ‌ها ممکن است سنگ‌های «چوبخت» بوده باشند که در نوعی شمارش اولیه مورد استفاده قرار می‌گرفته‌اند. شاید هم نوعی پول یا مهره‌هایی برای استفاده در بازی‌های تصادف‌آمیز بدوی بوده‌اند. همچنین در این حفاریات معمولاً تعداد قابل توجهی قاپ (یا قاب) که استخوانی در پای گوسفند است و همه آن را دیده‌ایم، به دست آمده‌اند. شاید سفت بودن قاپ که مانند دیگر استخوان‌های توپوک با گذشت زمان نمی‌پوسد و از بین نمی‌رود، به عنوان توضیحی برای این تجمع قاپ‌ها ارائه شود؛ ولی در مواردی مقدار آن‌ها حدود دوازده برابر استخوان‌های دیگر بوده است.

گرچه معلوم نیست که در ادوار پیش از تاریخ چگونه از قاپ استفاده می‌شده است و هر گونه اظهار نظری در این مورد، صرفاً جنبه حدس و گمان دارد، اما وقتی به عصر بابلی‌ها، مصری‌ها، یونانی‌ها و رومی‌های پیش از عصر مسیحیت می‌رسیم، می‌توان در این باره با قطعیت بیشتری سخن گفت. تردیدی نیست که یکی از موارد استفاده از قاپ در بازی‌های کودکانه است. گرچه معلوم نیست که قاپ در چه نوع بازی‌هایی به کار گرفته می‌شده، اما لااقل در یک مورد از نقاشی‌هایی که روی گلدانهای یونانی کشیده شده است، درمی‌یابیم که دایره‌ای روی زمین کشیده می‌شده و بازیکن‌ها قاپ را به داخل دایره می‌انداخته‌اند.

^۱ Howard W. Ewos

^۲ J. W. Glaisher

خاوردور به وجود آمده، سپس به طرف غرب گسترش یافته است. بسیار نامحتمل است که ریشه آن‌ها از یونان باشد، گرچه هرودوت، اولین مورخ یونانی که حدود ۴۵۰ ق.م. می‌نوشته، میل دارد که این اختراع را به مردم خود یا متحدان آن‌ها نسبت دهد. وی که درباره قحطی در لودییه (در حدود ۱۵۰۰ ق.م.) می‌نویسد، ضمن اشاره به فرهنگ مشترک مردم لودییه و مردم یونان، علاوه بر نسبت دادن بعضی از اختراعات از جمله استفاده از سکه‌های زر و سیم در دادوستدها و خرده‌فروشی کالاها، اختراع بازی‌های گوناگونی را که در آن‌ها از قاپ و گوی و غیره استفاده می‌شده، به آن‌ها نسبت داده و علت این اختراع را استفاده از این بازی‌ها جهت وقت‌کشی و فراموش کردن رنج گرسنگی دانسته است. آن‌ها به این ترتیب یک روز را به‌طور کامل به بازی مشغول می‌شده‌اند و روز بعد دست از بازی کشیده، به خوردن و آشامیدن می‌پرداخته‌اند و به این ترتیب، هجده سال را سپری کرده‌اند.

در تفسیر دیگری از هرودت به ماگفته می‌شود که پالامد^۲ بازی‌های تصادف‌آمیز را در جنگلهای تروا اختراع کرده و هدف از این اختراع مشغول کردن و تقویت روحیه سربازانی بوده است که به مدت ده سال تروا را در محاصره داشته‌اند.

بدون تردید تا این زمان، تاس در صحنه پدیدار شده بوده است، اما در دوران‌های باستانی، عامل اصلی تصادف‌انگیزی قاپ بوده است. همراهی سنگ‌ریزه‌های رنگی و قاپ در محل‌های باستانی مربوط به دوران پیش از تاریخ و مهره‌های رنگی و قاپ در بازی‌های «رومیزی» اولیه، الهام‌بخش (و در عین حال سؤال‌برانگیز) اند، اما احتمالاً هرگز نمی‌توان شواهد قطعی برای ارتباط دادن آن‌ها به دست آورد.

شخص ممکن است حدس بزند که هم سنگ‌ریزه و هم قاپ در شمارش به کار می‌رفته‌اند و به علت خوشایند بودن ریختن قاپ، بازی‌های رومیزی تدریجاً از این راه پدیدار شده‌اند. با این حال باید توجه کرد که این فقط یک حدس و گمان است.

منشأ قمار ممکن است که «قماربازی» از درون «بازی»، یعنی انجام بازی‌های تصادف‌آمیز به وجود آمده باشد. با آنکه انجام بازی‌های تصادف‌آمیز به‌طور رسمی در مصر در حدود ۳۵۰۰ ق.م. توسعه یافته بوده است، گفته می‌شود که قمار بازی توسط بطليموس در حدود ۳۰۰ ق.م. از طریق یونان به مصر آورده شده است. بنابراین

معلوم نیست که آیا بچه‌ها در بازی با قاپ از بزرگترها تقلید کرده‌اند یا بزرگترها بازی کودکان خود را پیشه کرده‌اند. همین‌قدر می‌توان گفت که قاپ در بازی‌های به اصطلاح «رومیزی» یا بازی-هایی که بر یک سطح صاف انجام می‌گیرد، در سلسله اول (حدود پنج هزاره قبل) مصر مورد استفاده قرار می‌گرفته است. برای کسانی که به پیدایش و تکامل بازی‌های رومیزی علاقه‌مندند، شواهد این دوره معماهای زیادی دربردارد. شواهد باستان‌شناسی در اختیار ما هستند، یعنی خود تخته‌ها و مهره‌های همراه آن از زیر خاک درآورده شده‌اند. نقاشی‌های روی قبرها هم موجودند که صحنه‌هایی از بازی‌ها را نشان می‌دهند. بعضی از این بازی‌ها، نظیر آن‌ها که توسط سازندگان اهرام انجام می‌شده است، بسیار شبیه به بازی موسوم به ضربدر و دایره امروزی است و عامل تصادف جایی نداشته، اما در بعضی بازی-ها، بدون شک مهره‌ها یا پیاده‌ها پس از پرتاب یک قاپ، مطابق قوانین مدونی حرکت داده می‌شده‌اند. یک نقاشی روی قبر مصری، اشراف‌زاده‌ای را نشان می‌دهد که در زندگی پس از مرگ خود بازی‌ای را که در زمان حیاتش مورد علاقه او بوده است انجام می‌دهد. صفحه‌ای شبیه به صفحه شطرنج که «پیاده»هایی روی آن قرار دارند، در مقابل او پیچیده شده و قابی با ظرافت خاصی در نوک انگشت او تعبیه شده است.

در بازی‌ای که باستان‌شناسان آن را بازی «تازی‌ها و شغال‌ها»^۱ می‌نامند، تازی‌ها و شغال‌ها مطابق با قاعده معینی با ریختن یک قاپ که همراه سایر لوازم بازی در حفاری به دست آمده است، به حرکت درمی‌آمدند. تعداد زیادی صفحه‌های مربوط به بازی دیگری پیدا شده‌اند که شباهت‌های عمده‌ای به صفحه بازی تازی‌ها و شغال‌ها دارند و می‌توان آن را شکلی بدوی از بازی تخته نرد دانست.

آثاری قدیمی‌تر از این هم، ارتباط قاپ را با سرگرمی‌ها نشان می‌دهد. شاهدهی بر آن آثار به‌جا مانده از «قهوه‌خانه»ای است که به دوران پیش از میلاد مسیح (ع) تعلق داشته و در حفاری‌هایی در ترکیه امروزی از دل خاک به‌در آمده است. طی این حفاری‌ها هفتادوهفت (۷۷) قاپ در این قهوه‌خانه پیدا شده که احتمالاً در نوعی بازی مورد استفاده قرار می‌گرفته است.

این بازی‌ها ممکن است که از مصر سرچشمه گرفته باشند، ولی در مجموع، مانند مفهوم عدد محتمل‌تر است که این بازی‌ها سرچشمه‌هایی قدیم‌تر داشته و در قسمت‌هایی از خاورمیانه یا حتی

^۲ Palamedes

^۱ Hounds and Jackals

نحوه برخورد ذهنی انسان به پدیده‌ها و پیشامدهای تصادفی و تصور او از شانس و تصادف به‌طور کلی، لازم است که توجه خود را به جریان ذهنی دیگری معطوف کنیم که می‌توان عنوان تفأل به آن داد. تفأل یکی از سنن رایج در بین پیروان اغلب ادیان، نوعی مکانیسم است که به کمک آن پروردگار مورد مشورت قرار می‌گیرد و شخصی که متوسل به چنین کاری می‌شود به کمک ابزارهای مختلف سعی در کشف مشیت الهی در مقدرات خود می‌کند، می‌توان به این گونه امور، عنوان تفأل^۱ یا تفأل مذهبی را داد. برخی از انسان‌شناسان، ریشه بازی‌های تصادف‌آمیز را در چنین تفال‌ها جستجو می‌کنند. اما به قول دیوید^۲، این مانند داستان مرغ و تخم مرغ است و حقیقتاً مقدور نیست که تقدم یکی را بر دیگری با قطعیت معلوم کرد. با این حال یک امکان قطعی آن است که برابر نهادن عنصر تصادف‌انگیز بازی‌های تصادف‌آمیز با مشیت‌های الهی در مورد بندگان، آن عنصر تصادف را در چنان هاله‌ای از اسرار فرو برده است که فکر و تأمل درباره آن، برای بسیاری از منتقدین دور از تقوی به نظر می‌رسد.

ساده‌ترین کاربرد عنصر تصادف در تفأل کشیدن قرعه یا کاری معادل آن بوده است. مثلاً ما در دین اسلام، نوعی تفأل به نام استخاره ذات‌الرقاع داریم که با قرعه انجام می‌گیرد. بنابر فرهنگ معین، این نوعی است از استخاره که برای استخاره ارتکاب امری بر رقعهای «افعل» (بکن) و بر رقع دیگر «لا تفعل» (مکن) می‌نویسد و آن رقع‌ها را پیچیده، زیر گوشه مصلا می‌گذارند. پس از ادای نماز چشم را بسته یکی از آن رقع را برمی‌آورند و امر و نهی هر چه آید بدان کار می‌کنند: از قول تأثیر

«من و لباس تجرد که خرقة پوشی من به استخاره ذات‌الرقاع خوب آمد»

و یا نعمت خان عالی

«چشم و رویش بوسه داد اندر وداع اذن همچون رقع ذات‌الرقاع» در لغت‌نامه دهخدا توضیح داده شده است که بعضی بر ۶ و برخی بر ۹ پاره کاغذ افعل و لاتفعل می‌نویسند. مبنای تفأل و استخاره در اسلام باید به توسط علمای اسلامی مطالعه شود (و چه بسا مورد مطالعه قرار گرفته باشد)، اما آنچه محقق است اینکه قرعه‌کشی و توسل به عنصر تصادف پیش از اسلام در بین اعراب شبه جزیره عربستان معمول بوده و به طوری که خواهیم دید، پیامبر اسلام (ص) در امور خاصی بر آن صحنه گذاشته و آن را در مواردی مورد استفاده

شاید بتوان چنین اظهارنظر کرد که قماربازی بر اثر انتزاعی شدن بیشتر بازی‌های رومیزی بوده است که عامل آن تصادف حفظ و صفحه به کناری گذاشته شده است. با این حال به همان اندازه متحمل است که قمار بازی شرط‌بندی، شرط‌بندی از قرعه‌کشی و قرعه‌کشی از تفأل به وجود آمده باشد.

با ظهور رومی‌ها به عنوان قدرت برتر اروپا، قمار بازی تفریحی برای قاطبه مردم در بین هر طبقه و قشری از مردم بود، به طوری که لازم شد قوانینی برای جلوگیری از مبادرت به قمار وضع شود. به نظر نمی‌آید که این گونه ممنوعیت‌ها مؤثر بوده باشند، چون بارها تکرار و بعداً نادیده گرفته شده‌اند. سوئترنیوس، (حدود ۶۹ حدود ۱۴۱ ق.م.) در کتاب زندگی سزارها اشارات متعددی به شوق و ذوق امپراطوران به بازی قمار دارد. به نظر می‌رسد ممنوعیت قمار در این دوره نادیده گرفته شده است.

اینکه چه نوع بازی‌های قماری به وسیله مردم انجام می‌شده است، معلوم نیست، اما به نظر محتمل است که این بازی‌ها هر چه بوده‌اند، قاپ در آن‌ها نقش عمده‌ای داشته است. در قرون وسطی مطالب زیادی درباره قاپ به نگارش درآمده و یکی از پژوهش‌های مورد علاقه علمای دوره رنسانس، پیدا کردن امتیازات مناسب برای چهار وجه قابل فرود قاپ بوده است.

انتقال از قاپ به تاس احتمالاً بیشتر از هزاران سال طول کشیده است و ممکن است اولین تاس بدوی از سائیدن دو وجه برآمده و صاف کردن نسبی قاپ به وجود آمده باشد. تعداد زیادی از این تاس‌ها هنوز موجودند. چنین تاس‌هایی نمی‌توانسته‌اند رضایت‌بخش بوده باشند، زیرا که بافت استخوانی در آنها بیرون زده است. بر روی بسیاری از آن‌ها حرف یا حروفی حک شده است. بعضی قاپ‌های ساختگی نیز وجود دارند که از استخوان یکپارچه درست شده‌اند. این‌ها تقریباً مکعب شکلند، ولی سازنده آن‌ها سعی کرده که قسمت‌های فوقانی آن‌ها را به شکل قاپ طبیعی سازد. قدیم‌ترین تاس پیدا شده، از سفال خوب پخت و مربوط به آغاز هزاره سوم است.

در آغاز دوره مسیحیت خود را با تاس، قاپ، منشورهای شماره‌دار، بازی‌های رومیزی و بازی‌های تصادف‌آمیزی که در آن‌ها نه تخته (صفحه) و نه پیاده‌ای به کار رفته، مواجه می‌شویم. کلیه امکانات بازی‌های تصادف‌آمیز برای سرگرمی و تفریح انسان تجهیز شده است. تصادف‌آمیزی، الهه کور، بخت، اقبال و هر نامی که به آن‌ها بدهیم، بخشی قابل قبول از زندگی انسان شده است، اما برای درک

^۱ divination

^۲ F.N.David

گفت همگامی که رسول خدا(ص) با فرزندان ابی‌الحقیر یهودی صلح کرد، نطاه و شق و کتیبه را به پنج تقسیم فرمود و کتیبه هم جزئی از آن بود. آنگاه پیامبر (ص) پنج مهره انتخاب کرد و یکی از آنها را نشانه گذاشت و فرمود: هر قرعه‌ای که به این مهره باشد از آن خداست. و سپس عرضه داشت: پروردگارا، سهم خود را در کتیبه قرار بده. و اولین قرعه‌ای که کشیدند به نام کتیبه درآمد. بنابراین کتیبه در واقع خمس و از آن رسول خدا (ص) بود و حال آنکه سهم‌های دیگر بی‌نام و نامشخص و به صورت مشاع بود و شامل هجده سهام بود. (۶ص ۵۲۸۹) و باز واقعی می‌نویسد در تقسیم خیر «آن‌ها خیر را به هجده سهم به نام رؤسای که رسول خدا (ص) تعیین فرموده بود، تقسیم کردند و گفته‌اند که عمر نخست رؤسا را معین کرد و سپس دو منطقه شق و نطاه را به هجده سهم تقسیم کردند و هجده قرعه و گوی به نام رؤسا فراهم کردند که مهره هر کس مشخص بود و قرعه هر کس به نام هر بخش بیرون می‌آمد برای او تعیین می‌شد.»

حال با توجه به آیه ۹۰ از سوره ۷ که «ای اهل ایمان شراب و قمار و بت‌پرستی و تیرهای گروندی (قرعه‌کشی)، همه این‌ها پلید و از عمل شیطان است، از آن البته دوری کنید تا رستگار شوید.» و باز با توجه به قول واقعی که «پیامبر(ص) روز فتح مکه دریافت بهای شراب و خوک و مردار و بت‌ها و همچنین پرداخت پول و اجرت به کاهن را حرام فرمود»، (۶ص ۶۶۱) می‌توان چنین نتیجه گرفت که اولاً پیامبر(ص) توسل به قرعه‌کشی و استفاده از عنصر تصادف را در کارهای خیر مباح دانسته‌اند و به‌طوری که دیدیم بدان عمل فرموده‌اند و ثانیاً پیش از عصر اسلام، مشرکین از تیرهای قرعه‌کشی احتمالاً در غیب‌گویی یا اموری از این قبیل که حضرت رسول به حکم خدا آن را حرام کرده بودند، استفاده می‌کرده‌اند و این کار توسط کاهنان صورت می‌گرفته است. این کار مختص اعراب شبه‌جزیره عربستان در دوران پیش از اسلام نبوده است. گفته می‌شود اقوام توتنی قدیم، کشیدن قرعه را در مراسم مذهبی مرسوم کرده‌اند. کلمه «lot» خود ریشه آلمانی دارد و راه خود را از طریق زبان‌های لاتین به کلمه ایتالیایی «lottery» پیموده و سپس از این طریق به زبان انگلیسی وارد شده است و می‌دانیم که این کلمه معنی «بخت‌آزمایی» دارد. همچنین گفته می‌شود که غیب‌گویی با تاس احتمالاً همراه با ورود بطلیموس به مصر وارد آنجا شده است. محتمل است که قاپ نیز در مقاصد تفأل در مصر مورد استفاده قرار می‌گرفته است.

ادامه این مقاله در شماره‌های آتی خبرنامه چاپ خواهد

شد.

قرار داده‌اند. در این مورد تنها یکی دو مورد اشاره کافی به نظر می‌رسد و برای این منظور به کتاب «مغازی» یا تاریخ جنگ‌های پیامبر(ص) تألیف محمدبن عمر واقدی مراجعه خواهیم کرد. این کتاب قدیمیترین و لذا نزدیکترین کتاب به زمان زندگی حضرت پیامبر(ص) و از معتبرترین و مفصلترین کتب مغازی و سیره پیامبر است (۶ مقدمه مترجم). در این کتاب مکرراً به انجام قرعه‌کشی در اتخاذ تصمیم و سایر امور اشاره می‌شود. در جنگ بدر چون حضرت رسول(ص) از حرکت کاروان قریش آگاه می‌شوند مسلمانان را فرامی‌خوانند و مسلمانان در همراهی با ایشان به قول واقعی «در این کار شتاب گرفتند، حتی برای بیرون رفتن از مدینه گاهی پدر و پسر قرعه‌کشی می‌کردند. از جمله سعدبن خثیمه و پدرش قرعه کشیدند. سعد به پدرش می‌گفت: اگر حساب بهشت نبود به نفع تو کنار می‌رفتم و تو را بر خود برمی‌گزیدم و من آرزومندم که در این راه به درجه شهادت برسم. خثیمه گفت که مرا برگزین ولی سعد نپذیرفت. خثیمه گفت ناچار یکی از ما باید نماند. این بود که قرعه کشیدند و قرعه به نام سعد بیرون آمد که در جنگ شهید شد». در همین جنگ قریش نیز به قول واقعی «برای اینکه عازم جنگ شوند با تیرهای خود پیش هبل (نام یکی از پتهای بسیار معروف در مسجدالحرام) قرعه کشیدند. امیه‌بن خلف و عتیه و شیبه هبل با تیرهای امرکننده و نهی‌کننده قرعه کشیدند. تیر نهی‌کننده بیرون آمد تصمیم گرفتند در مکه بمانند. اما ابوجهل به آنها پیچید و گفت من قرعه نکشیدم. ما هرگز از کاروان خود کناره نمی‌کشیم. زمعه‌بن اسود هم به محض خروج از مکه، در ذی‌طوی که یکی از دره‌های مکه است تیرهای خود را بیرون آورد و تیری بیرون کشید. تیر نهی‌کننده بیرون آمد، تیر را شکست و گفت: تا امروز تیرهایی که مثل این دروغگو باشد ندیده‌ام». (۵ ص ۲۵).

در پایان جنگ بدر واقعی درباره نحوه تقسیم غنائم می‌نویسد «غنائم مشتمل بر شتران کالاهای مختلف، چرم و پارچه بود و در تقسیم آن قرعه‌کشی شد. چنانکه گاهی به کسی یک شتر و مقداری اثاث می‌رسید. به دیگری دو شتر و به دیگری چرم و غیره. تیرهایی که با آنها قرعه کشیدند سیصد و هفده تیر بود و حال آنکه افرادی که در بدر بودند سیصد و سیزده نفر بودند. برای دو نفر اسب چهار تیر منظور شده بود. (۶ ص ۲۵) واقعی باز می‌نویسد «قدمه‌بن موسی، از ابی‌بکر بن محمدبن عمرو بن حزام برایم نقل کرد که گفته است. عمر بن عبدالعزیز در هنگام خلافتش به من نوشت که درباره کتیبه برای من تحقیق کن. گوید: من از عمره دختر عبدالرحمن پرسیدم، او

یادمان مشاهیر آماری جهان

ویلیام گمل کوکران^۱مترجم: فیروزه ریواز^۱

گروه آمار دانشگاه شهید بهشتی

ویلیام گمل کوکران^۲ در پانزدهم جولای سال ۱۹۰۹ در روترگلن^۳ اسکاتلند در یک خانواده کاملاً معمولی متولد شد (پدر او کارمند راه آهن بود). او در ۱۹۲۷ در آزمون بورس دانشگاه گلاسگو^۴ شرکت نمود و رتبه اول را کسب کرد. بعد از گلاسگو، وارد دانشگاه کمبریج شد و به مطالعه ریاضیات، ریاضیات کاربردی و آمار با جان ویشارت پرداخت. او همچنین یک درس عملی در مدرسه کشاورزی گرفت. در ۱۹۴۳، فرانک بیتس، جانشین رونالد فیشر به عنوان رئیس بخش آمار ایستگاه آزمایش‌های رتمستد^۵ شد و کوکران را به عنوان دستیارش انتخاب کرد. تا زمانی که در رتمستد کار می‌کرد، در سخنرانی‌های فیشر در دانشگاه لندن شرکت می‌کرد.

اولین مقاله‌اش درباره حرکت سیالات بود و پس از آن در سال ۱۹۳۴ مقاله معروف به "قضیه کوکران" را با عنوان توزیع فرم‌های درجه دوم در یک سیستم نرمال^۶ را در مجموعه مقالات انجمن فلسفی کمبریج^۷ به چاپ رساند. کوکران در مدت شش سالی که در رتمستد بود، تعداد زیادی مقاله در موضوعات مورد علاقه‌اش یعنی طرح آزمایش‌ها و بررسی‌های نمونه‌ای نوشت. او با بتی میشل ازدواج کرد و صاحب سه فرزند شد. در ۱۹۳۸، کوکران از امس آیوا^۸، جایی که یک سال بعد در آن یک موقعیت شغلی پذیرفت، دیدار کرد. در طول جنگ جهانی دوم، او با گروه تحقیقات آماری

پرینستون، به ریاست ساموئل ویلکس همکاری کرد. در ۱۹۴۶، گرترود کاکس مؤسسه آمار را در کارولینای شمالی تأسیس کرد و کوکران را ترغیب به پذیرش ریاست بخش برنامه طرح آزمایشی در رالی^۹ کرد، در حالی که هارولد هتلینگ رئیس بخش برنامه آمار ریاضی در چپل هیل^{۱۰} بود. در ۱۹۴۹، کوکران به دانشگاه جانز هاپکینز نقل مکان کرد، جایی که بعدها رئیس بخش زیست‌آمار در مدرسه بهداشت و سلامت عمومی شد. هشت سال بعد، او به هاروارد رفت و تا زمان بازنشستگی، سال ۱۹۷۶، در آنجا ماند.

در دوره بعد از جنگ، کوکران دو کتاب نوشت که به وسیله بسیاری از آمارشناس‌ها مورد استفاده قرار گرفته است. کتاب اول که با گرترود کاکس در سال ۱۹۵۰ نوشته شده است، به طرح آزمایشی مربوط است. کتاب دوم به روش‌های نمونه‌گیری اختصاص دارد که در سال ۱۹۵۳ منتشر شد. او همچنین در ۱۹۶۷ روش‌های آماری اسنه‌دکور^{۱۱} (چاپ ششم) را تجدید چاپ کرد.

ویژگی‌های اخلاقی و توانایی علمی کوکران باعث شد تا او در بسیاری از کمیته‌ها مشارکت داشته باشد. او به عنوان رئیس مؤسسه آمار ریاضی در ۱۹۴۶، رئیس انجمن آمار آمریکا در ۱۹۵۳، رئیس انجمن زیست‌سنجی از ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۵ و رئیس انجمن آمار بین‌المللی از ۱۹۶۷ تا ۱۹۷۱ خدمت کرد. او همچنین عضو کمیته‌های دیگری (از جمله کمیسیون تلفات بمب اتمی، کمیته همه‌گیرشناسی و زیست‌سنجی در انجمن ملی سلامت، کمیته مشاور مرکز آمار) بود. وی به عضویت آکادمی علوم و هنر و آکادمی ملی علوم انتخاب شده بود. همچنین عضو افتخاری انجمن آمار سلطنتی و دارای جوایز و مدال‌های متعدد و دکتریی افتخاری از دانشگاه گلاسگو و جانز هاپکینز بود.

ویلیام گمل کوکران در بیست و نهم مارس در اورلئانز ماساچوست درگذشت. او در بالاترین درجه از لحاظ موفقیت‌های شخصی و حرفه‌ای‌اش جای داشت. همان‌طور که فردریک موستلر در پیش‌گفتار کتاب مقاله‌هایی در آمار^{۱۲} که در سال ۱۹۸۲ منتشر شد در تجلیل از کوکران، جان کلام را در این کلمات قصار جاری کرد که "او را آن-گونه ندیدم که دوستش نداشته باشم."

^۱ - اصل این مقاله برگرفته از شماره ۳ جلد ۳۹ خبرنامه ISI است.

^۲ William Gemmell Cochran

^۳ Rutherglen

^۴ Glasgow Bursary

^۵ Rothamsted

^۶ The distribution of quadratic forms in a normal system

^۷ Proceedings of Cambridge Philosophical Society

^۸ Ames, Iowa

^۹ Raleigh

^{۱۰} Chapel Hill

^{۱۱} Snedecor's Statistical Methods

^{۱۲} Contributions to Statistics

نامه به سردبیر

موضوعات جدید آمار: آری یا خیر؟

موسی گل‌علیزاده، گروه آمار دانشگاه تربیت مدرس

پیشرفت فناوری کامپیوتر و مباحث جدید آمار، بر کسی پوشیده نیست. روش‌های جدید شبیه‌سازی، هنگامی نقش بارز خود را به جامعه آماری، نمایان ساخت که توانایی فوق‌العاده کامپیوتر در تولید نمونه تصادفی، بیشتر و بهتر درک شد. نکته جالب، این است که گرچه کامپیوتر، کمک شایانی به حل بسیاری از مسائل آماری کرد؛ اما وجود خود مسئله و یا مسائل، که معمولاً در رشته‌هایی غیر از آمار مطرح شده‌اند، سهم بسزایی در پیشرفت آمار داشته و دارند. به‌طور مثال، ایده اصلی الگوریتم متروپولیس - هستینگز، اولین بار در حل مسئله‌ای از شیمی فیزیک مطرح شد و پس از آن آماردانان دریافتند که می‌توان با ترکیب قابلیت کامپیوتر و این ایده، برای تولید نمونه تصادفی استفاده کرد. با این حال، موضوع بحث نوشتار حاضر، این نیست که تکنولوژی، چقدر در زندگی ما مؤثر بوده است؟ و یا اینکه، آیا ما از پیشرفت‌های جدید آماری که در خارج اتفاق می‌افتند، اطلاعی نداریم یا خیر؟! بلکه نگارنده، باور دارد که فناوری، ابزاری مؤثر و کارا در پیشرفت آمار بوده و به لطف آن است که همگی ما، حداقل، از تحقیقات جدید اطرافمان با خبر می‌شویم. به‌علاوه، تحقیقات استادان و دانشجویان عزیز ما هم نشان از این دارد که جامعه آماری کشور نیز تا حدودی همگام با جامعه آماری کشورهای توسعه‌یافته به پیش می‌رود. اما موضوعی که نگارنده، قصد نگارش در مورد آن را دارد، راجع به عدم استفاده از موضوعات جدید آمار در مسائل کاربردی داخلی است.

مشکلاتی که محققین غیر آماری در انجام و یا تحلیل موضوعات و تحقیقات آماری خود دارند، قاعدتاً با مراجعه آنها به گروه‌های آمار دانشگاه‌ها و یا مراکز مشاوره آماری، مورد بحث قرار می‌گیرد. در دانشگاه‌ها، البته می‌توان به جرأت گفت که مراجعه به دانشجویان آماری بیشتر از مراجعه به اعضای هیئت علمی است. جای بحث در مورد این موضوع، اینجا نیست و امید می‌رود در زمان و مکان دیگر، این قصه هم مورد مطالعه قرار گیرد. حکایت اینجا، این است که اگرچه شاید موضوعات مورد مشاوره، خود پای مسائل جدیدی از آمار را به میان بکشد، ولی مراجعین محترم، خود را قانع به انجام چند آزمون ساده آماری می‌کنند و با یادآوری ضرب‌المثل معروف "سری را

که درد نمی‌کند، دستمال نمی‌بندند"، درگیری بیش از حد خود و مشاور یا مشاورانشان را صلاح نمی‌بینند. حتی گاهی اوقات، خود گامی پیش می‌نهند و در مقام کارشناس ارشد آمار (بهتر است بگوییم آماردان)، مثلاً می‌گویند: "من مطمئنم که توزیع کای دو برای این مسئله، جواب می‌دهد و نتایج حاصل هم کاملاً معنی‌دار خواهد شد". مشاورین آماری هم، معمولاً به دلیل جبران مشکلات مالی موجود، به اصطلاح پروژه آنها را به‌صورت ساده آماری، سر و سامان می‌دهند. واضح است که در این رهگذر، بعضاً خروجی‌هایی با نمودارهای رنگارنگ و خوش‌فرم‌تر از پروژه‌های قبلی و یا شکل‌هایی زیباتر از رقیب همکار مشاور بر دستمزد نهایی، تأثیر مستقیم دارد (البته این ادعای نگارنده هم باید از طریق یک آزمون فرض و یا مدل‌بندی رگرسیونی مناسب، مورد ارزیابی قرار گیرد). به‌هر حال، چه بسا نشانه‌هایی از موضوعات جدید و ناب آماری در بسیاری از مسائل مطرح‌شده توسط مراجعین یافت شود؛ اما مشاور محترم نیز رغبتی به درگیر نمودن خود به این موضوع نشان نمی‌دهد و نتیجه اینکه هیچ-کس کاربرد موضوعات جدید آمار را در مسائل و مشکلات داخلی نمی‌بیند.

واضح است که مسائل تئوری مرتبط با موضوعات جدید آماری به-زیبایی هر چه تمام‌تر قابل اثبات هستند؛ کما اینکه محققین آماری مملکت، فعالیت‌های درخور تحسینی در این زمینه، انجام داده و می-دهند. با این حال به‌کار بستن موضوعات تئوریک جدید آماری در مسائل داخلی، مستلزم طرح یک مسئله کاربردی است که شاید شروع آن در هنگام دادن مشاوره به افرادی غیر از رشته آمار به‌وقوع بپیوندد. به‌عبارتی دیگر، ملموس شدن پیشرفت‌های جدید آمار در این سرزمین، چه بسا از دل همین مراجعات محققین غیر آماری بیرون می‌آید، نه جای دیگر. با باور به این نکته می‌توانیم از خودمان بیرسیم که: آیا با پیشرفت کامپیوتر و موضوعات جدید آماری، نیازهای محققین و شرکت‌های داخلی از سطح ساده آماری، فراتر نرفته است؟ آیا ما آماری‌ها باید خود را همگام با سطح توقع مراجعین خود قرار داده و نتیجتاً به همان جایی که ۱۰ سال قبل یا بیشتر بودیم برگردیم و کما فی السابق با آزمون‌های t و کای دو، به آزمون‌های برابری میانگین و واریانس مشغول شویم؟

آیا مباحثی مثل رگرسیون چند سطحی و رگرسیون دایره‌ای، هیچ-وقت قابل استفاده محققین غیر آماری داخلی نخواهد بود؟

کتاب‌های دبیرستان آمده، مطرح شده است. در فصل چهارم، امید ریاضی و کاربردهای آن و در فصل پنجم توزیع‌های آماری مورد بحث قرار گرفته‌اند. همچنین کتاب، پیوستی از مطالب مربوط به نرم-افزار SPSS را در بردارد که برای تحلیل داده‌ها در سطح مقدماتی مفید است.

نظریه مقدماتی احتمال و فرایندهای تصادفی با مقدمه‌ای بر ریاضیات مالی

نویسندگان: کای لای چانگ، فرید ایت سهلیه
ترجمه: محمدقاسم وحیدی اصل، ابوالقاسم میامی
ناشر: مرکز نشر دانشگاهی
چاپ اول ۱۳۸۸

این کتاب، یک متن درسی درباره احتمال و کاربردهای آن است. مفهوم‌های پایه‌ای از قبیل اندازه احتمال، متغیر تصادفی، توزیع و امید بدون به‌طور کامل، اما بدون پیچیدگی‌های فنی مورد بحث قرار گرفته‌اند. استدلال احتمالاتی، اساسی است که

با تعداد زیادی مثال به دقت گزینش شده، با انگیزه کافی، بیان و تشریح شده است. مباحث خاص مشتمل‌اند بر مسائل ترکیبیاتی، الگوهای آوند، فرایندهای پواسون، قدم‌زدن‌های تصادفی، مدل‌های ژنتیکی و زنجیرهای مارکوف با مسائلی که جواب‌های آن‌ها در انتها ارائه شده‌اند. سبک آسان و بحث مکفی، این کتاب را نه تنها به یک متن درسی سودمند برای دانشجویان رشته‌های ریاضی و آمار، بلکه برای دانشجویان مهندسی و فیزیک، زیست‌شناسی و علوم اجتماعی تبدیل می‌گرداند. در ویرایش حاضر، دو فصل جدید شامل کاربردهای ریاضیات مالی افزوده شده است. اصول داشتن نوین و نظریه‌های اختیاری به تفصیل و بیانی دقیق ارائه شده‌اند. این رویکرد، متن حاضر را از دیگر نوشته‌های از لحاظ ریاضی پیشرفته‌تر یا کتاب‌های فنی‌تر متمایز می‌سازد.

آیا ما نمی‌توانیم با مطرح‌نمودن مباحث جدید آماری در موضوعات کاربردی، سطح توقع مراجعین و جامعه را بالاتر ببریم؟ به‌طور کلی، آیا مراجعین ما باعث عقب‌ماندگی ما هستند یا خودمان که بنا به دلایلی، درگیر مسائل کاربردی جدید آماری نمی‌شویم؟

با احتمال قریب به یقین، خواننده محترم نیز سؤالاتی بیشمار از این دست را از خود خواهد پرسید. در کمال انصاف و از سر دلسوزی می‌توان به "آیا"های دیگر فکر کرد و با جستجوی پاسخ مناسب به آن‌ها به دلایل درجا زدنمان در مسائل کاربردی پی‌برد و سپس راهکارهای پیشنهادی مناسبی به مسئولین دست‌اندرکار، ارائه نمود. از همه دست‌اندرکاران و دلسوزان آمار هم تقاضا می‌شود بستر مناسبی فراهم نمایند تا مباحث جدید آماری، به طریقی به جامعه غیرآماری، معرفی شود و در پی آن، توقعات آماری نیازمندان به آمار نیز بیشتر شود که قطعاً وقوع آن، باعث پیشرفت بیشتر آمار در این سرزمین خواهد شد. به امید آن‌روز...

معرفی کتاب

زیر نظر فیروزه ریواز

آشنایی با آمار مقدماتی

نویسندگان: مجتبی گنجعلی، احسان بهرامی سامانی
ناشر: نگارنده دانش
چاپ اول ۱۳۸۸

این کتاب، شامل پنج فصل است که در فصل اول آن آمار توصیفی و کاربرد نمودارهای آماری به‌طور مبسوط بیان شده است. سعی شده است معیارهای مرکزی و پراکنشی که در مقابل داده‌های دورافتاده استوارند نیز در این فصل معرفی شود.

در فصل دوم، مبانی احتمال با مثال‌های متنوع بیان شده است تا خواننده را در درک مطالب احتمالاتی کمک کند. در فصل سوم، متغیرهای تصادفی و بردارهای تصادفی، تخصصی‌تر از آنچه در

با دانشجویان خارج از کشور

گفتگو از فرزانه صفوی منش

در این شماره، به گفتگویی اینترنتی با آقای علی شجاعی که در حال حاضر در مقطع پسا دکتري آمار در دانشگاه ميشيگان مشغول به تحصيل هستند، پرداخته‌ايم. يکي از موارد جالب توجه برای دعوت از ایشان به شرکت در این گفتگو این بود که رشته تحصيلی دکتر شجاعی در مقاطع تحصيلی کارشناسی و کارشناسی ارشد، مهندسی صنايع بوده و پس از آن، رشته آمار را برای ادامه تحصيل خود در مقاطع دکتري و پسا دکتري انتخاب نموده‌اند. گرچه این امر باعث شد ایشان به سؤالاتی مبنی بر تفاوت‌های آموزش آمار در ایران و سایر کشورها پاسخ ندهند، این گفتگو حاوی مطالب خواندنی دیگری است که امیدواريم مورد استفاده علاقه‌مندان قرار گیرد.

- لطفاً خودتان را معرفی و شرحی کوتاه از مراحل مختلف تحصيلی خود ارائه فرمایید.

اینجانب علی شجاعی هستم، دانش‌آموخته دکتري آمار در دانشگاه ميشيگان. من دوره دبیرستان را در دبیرستان نمونه امام جعفر صادق در شهر خرم‌آباد طی کردم و در سال ۱۳۷۲ وارد دانشگاه شدم. سپس تحصيلاتم را در رشته مهندسی صنايع آغاز کرده و مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد را در دانشگاه‌های علم و صنعت و صنعتی امیرکبیر (در سال‌های ۱۳۷۶ و ۱۳۷۸) به اتمام رساندم. بعد از آن در سال ۱۳۸۱ به قصد ادامه تحصيل به دانشگاه ایالتی ميشيگان (Michigan

(State University) رفته و دومین مدرک کارشناسی ارشد را در رشته آمار دریافت کردم. سپس در سال ۱۳۸۳ وارد دوره دکتري آمار در دانشگاه ميشيگان (University of Michigan) شده و ماه گذشته، از پایان‌نامه خود، دفاع نمودم.

- در حال حاضر، در کدام گرایش آمار و در چه مقطعی مشغول به تحصيل هستید؟ همچنین مختصري از رزومه تحصيلی خود اعم از کنفرانس‌هایی که شرکت نمودید و نیز مقالات خود بفرمایید.

در حال حاضر، در مقطع پسا دکتري در دانشگاه ميشيگان مشغول انجام تحقیقات در زمینه کاربردهای آمار در مسائل با ابعاد بزرگ، به-خصوص، مسائل تخمین و استنباط بر روی شبکه هستم. زمینه‌های کاربردی تحقیقات من، بیشتر بر روی تحلیل سیستم‌های بیولوژیکی، متمرکز بوده و تحقیقاتی را نیز در زمینه بیوانفورماتیک انجام می‌دهم. تاکنون ۵ مقاله در مجله‌هایی همچون Journal of Computational Biology و Biometrika منتشر نموده و در چند کنفرانس بین‌المللی شرکت نموده‌ام.

- از چه زمانی تصمیم به ادامه تحصيل در خارج از کشور گرفتید و چه شد که تغییر رشته دادید؟

من از آغاز دوره کارشناسی ارشد، تصمیم به ادامه تحصيل در خارج از کشور گرفتم. در واقع در ابتدا قصد من ادامه تحصيل در زمینه مهندسی صنايع بود و در این زمینه از دانشگاه Georgia Institute of Technology پذیرش گرفته بودم، اما به‌دلیل اینکه همسر من در دانشگاه ایالتی ميشيگان پذیرفته شده بود، من هم تصمیم گرفتم که به‌طور موقت، در رشته آمار تحصيل کنم. اما پس از گذراندن دروسی در زمینه آمار، علاقه من به این زمینه بیشتر شد و در نهایت، تصمیم گرفتم که تحصيلات دکتري خود را در رشته آمار دنبال کنم و با توجه به زمینه‌های علاقه در حین کارشناسی ارشد و حضور برخی استادان با زمینه‌های مرتبط، دانشگاه ميشيگان را برای ادامه تحصيل انتخاب کردم.

- چه مرحله‌ای را برای پذیرش طی نمودید؟

گذراندن امتحان‌های TOEFL و GRE، ترجمه مدارک تحصيلی و بررسی زمینه‌های تحقیقاتی استادان در دانشگاه‌های مختلف و مهم‌تر

- به نظر شما چه شرایطی باید در ایران فراهم شود تا به بازگشت آماری‌هایی که مهاجرت کرده‌اند امیدوار باشیم؟

عمده‌ترین تفاوتی که در جایگاه علم آمار در ایران و کشورهای غربی وجود دارد، اهمیت این رشته در صنعت و در واقع همه شئون زندگی مردم است. این امر باعث می‌شود که آماردانان مسائلی متنوع و در عین حال مرتبط برای تحقیق داشته باشند و آمار، تنها به کلاس‌های درس و تحقیقات پایه محدود نشود. گسترش چنین فرهنگی و بهادادن بیشتر به اهمیت تحلیل اطلاعات در تمامی ارکان تصمیم‌گیری، می‌تواند در جذب دانش‌آموختگان خارج موثر باشد.

- چه توصیه‌هایی برای افرادی دارید که قصد ادامه تحصیل در خارج از کشور را دارند؟

دانش ریاضیات و توانایی برنامه‌نویسی، مهمترین پیش‌نیازها برای موفقیت در رشته آمار هستند. علاوه بر این، دانشجویانی که قصد ادامه تحصیل در خارج از کشور را دارند، بایستی تسلط مناسب بر زبان‌های خارجی نیز داشته باشند.

- به نظر شما در حال حاضر در دنیا، "رویکرد" و "نیاز" به کدام‌یک از شاخه‌های آمار، بیشتر است؟

در سال‌های اخیر، زمینه‌های کاربرد جدید، باعث تولد شاخه‌های جدیدی در رشته آمار شده است. به عنوان مثال، کاربردهای آمار در زمینه پردازش تصویر و همچنین ظهور تکنولوژی‌های جدید برای مطالعه فعالیت سلول‌ها در سطح مولکولی، نیاز به روش‌های تحلیل داده‌های انبوه با تعداد متغیر بالا را افزایش داده و شاخه جدیدی در آمار به وجود آمده است. کاربردها در زمینه‌های دیگر علمی نیز باعث ایجاد شاخه‌های جدید در آمار می‌شوند.

- یک دانش‌آموخته دکتری آمار، جز تدریس در دانشگاه، در چه موقعیت‌های دیگری می‌تواند ایفای نقش کند؟

با افزایش کاربردهای آمار در شاخه‌های مختلف علم، دانش‌آموختگان رشته آمار در حال حاضر، موقعیت‌های کاری بسیار متنوعی در مؤسسات اداری، مالی و صنعتی دارند. علاوه بر این، فرصت‌های شغلی فراوانی نیز در مؤسسات تحقیقاتی فعال در علوم زیستی و صنایع دارویی، برای دانش‌آموختگان آمار وجود دارد.

از همه، ارسال ایمیل به استادان، برای دریافت اطلاعات و برقراری ارتباط.

- چه تفاوت‌هایی میان آموزش آمار در دانشگاه‌های ایران و دانشگاه‌های خارج از کشور مشاهده می‌کنید؟ نقص عمده دانشگاه‌های داخل را در چه می‌دانید و چه راهکارهایی اعم از کوتاه‌مدت و بلندمدت برای حرکت در جهت رفع این مشکلات پیشنهاد می‌کنید؟

همان‌طور که قبلاً عرض کردم، تحصیلات من در ایران، در زمینه مهندسی صنایع بود و لذا از نحوه تدریس دروس آمار در دانشگاه‌های داخل کشور اطلاع چندانی ندارم. به همین علت، امکان مقایسه آموزش آمار در داخل و خارج برای من وجود ندارد.

- آیا منابع درسی، مطالعاتی و تحقیقاتی موجود در ایران را مناسب و کافی می‌دانید؟

به خاطر دارم که در زمان انجام پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد در ایران محدودیت‌های زیادی در زمینه دسترسی به کتب و مهم‌تر از آن، مجلات معتبر تحقیقاتی وجود داشت. اگر چه از وضعیت حاضر به طور مستقیم اطلاع ندارم، امیدوارم که برخی از این محدودیت‌ها برطرف شده باشد.

- وضع دانشجویان ایرانی در دانشگاه‌های خارج از کشور را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ مشکلات عمده‌ای که با آن‌ها روبرو هستند چیست؟

به نظر من، مشکل عمده تحصیل در مقاطع تحصیلات تکمیلی در ایران، عدم وجود سیستمی برای حمایت از دانشجویان در حین تحصیل است. به همین خاطر، اغلب دانشجویان ایرانی در کنار تحصیل، به کار در خارج از دانشگاه مشغول می‌شوند و این امر، موجب می‌شود که نتوانند به‌طور کامل، بر انجام تحقیق تمرکز کنند. این موضوع، به‌ویژه در مقطع دکتری، اهمیت دوچندان دارد و می‌تواند بر کیفیت کارهای تحقیقاتی دانشجویان در داخل، اثر بگذارد. از سوی دیگر، برنامه درسی دانشگاه‌های داخل، در مقطع کارشناسی، غالباً جامع‌تر و متمرکزتر است و دانش‌آموختگان داخل، مطالب گسترده‌تری را فرا می‌گیرند.

آمار در آینه وب

زیر نظر فرزانه صفوی منش

سامانه اطلاعات بازار کار^۱

سامانه اطلاعات بازار کار، با هدف توسعه، انتشار و پشتیبانی از اطلاعات جامع، دقیق و به روز در حوزه بازار کار راه اندازی شده است. این سامانه پاسخگوی نیازهای آماری و اطلاعاتی مخاطبین خود جهت عملیات اجرایی، پژوهشی، برنامه ریزی و تصمیم گیری بوده و منجر به افزایش یکپارچگی و جامعیت اطلاعات بازار کار خواهد شد. مخاطبین با مراجعه به سامانه اطلاعات بازار کار به آدرس www.amarkar.ir می توانند به آخرین آمار و اطلاعات حوزه بازار کار از طریق بخش های بانک آمار و اطلاعات بازار کار، گزارش های آماری و نتایج طرح های آماری مرتبط با بازار کار دسترسی یابند. همچنین راهنمای جویندگان کار و راهنمای دوره های آموزشی فنی و حرفه ای برای علاقه مندان در این سامانه ارائه شده است.

در بخش سامانه بنگاه های اقتصادی امکان دسترسی به آخرین آمار و اطلاعات بنگاه های اقتصادی کشور که از آمارهای ثبتی سازمان های مربوطه فراهم می شود، وجود دارد. کاربران سیستم می توانند به جستجوی کارگاه های مورد نظر بر اساس استان، شهرستان، بخش اقتصادی، عنوان فعالیت، تعداد شاغلین، نام کارگاه و بپردازند و آمار و اطلاعات مورد نظر خود را دریافت نمایند. همچنین امکان مشاهده اطلاعات جزئی تری درباره مشخصات کارگاه، وضعیت شاغلین و مزد و حقوق پرداختی نیز وجود دارد.

جهت درخواست آمار و اطلاعات کاربران می توانند با مراجعه به بخش مربوطه در این سامانه درخواست های آماری و اطلاعاتی خود را ثبت کنند. پاسخ این درخواست ها در صورت کامل بودن، به صورت الکترونیکی ارسال خواهد شد.

• ایده آل شما در آمار و نیز برنامه های آتی شما چیست؟

در طول سال تحصیلی آتی، برنامه من تکمیل دوره پسا دکتري و تمرکز بر تحقیقات تکمیلی در ادامه پایان نامه دکتري خواهد بود. پس از آن نیز از آغاز سال ۱۴۰۱، به عنوان استادیار در دانشکده های آمار و آمار زیستی در دانشگاه واشنگتن (University of Washington)، مشغول به کار خواهم شد.

• آیا به ایران بازمی گردید؟

بازگشت به ایران، به طور قطع، در برنامه آتی من وجود دارد؛ اما زمان اجرای چنین برنامه ای در حال حاضر، مشخص نیست.

• نگاه شما به آینده آمار در ایران چگونه است؟

امیدوارم که کاربردهای بیشتری از علم آمار در ایران مورد توجه قرار گیرد. در حال حاضر، نقش اطلاعات، در تصمیم گیری های روزمره، اهمیتی دوچندان یافته و این امر باعث شده که آمار، در تمامی شئون زندگی اهمیت داشته باشد. آرزوی من این است که روند مشابهی در ایران نیز شکل بگیرد و آمار، جایگاه شایسته خود را باز یابد.

• توصیه های شما به دانشجویان مقاطع تحصیلی مختلف چیست؟

با ارزش ترین توصیه ای که یکی از استادان به من کرد، این بود که هر یک از دروس دانشگاه و هر پروژه پژوهشی را با هدف اشراف بر مطلب، به انجام برسان. هر چه می گذرد، اهمیت این توصیه برای من بیشتر آشکار می شود.

• آمار در یک جمله؟

علم تحلیل داده ها در شرایط عدم قطعیت.

• حرف آخر؟

از شما برای فرصتی که به من دادید تشکر می کنم و امیدوارم تجربیات من برای سایر دانشجویان رشته آمار مفید باشد و دانشجویان بیشتری آمار را به عنوان زمینه تحصیلی خود انتخاب کنند.

خبرنامه برای آقای شجاعی آرزوی موفقیت روزافزون

داشته و از همکاری صمیمانه ایشان برای انجام این

گفتگو قدردانی می کند.

^۱ - با تشکر از آقای رضا شریعت، رئیس مرکز آمار و اطلاعات بازار کار وزارت کار و امور اجتماعی برای ارسال این مطلب

آئین نامه اعطای جایزه دکتر جواد بهبودیان (انجمن آمار ایران)

محل کمک‌های بخش آمار دانشگاه شیراز و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری ایران تأمین شد. در این آئین‌نامه برای اختصار، انجمن آمار ایران، "انجمن"، هیئت مدیره انجمن، "هیئت مدیره" و هیئت امنای جایزه، "هیئت امنا" نامیده می‌شوند.

ماده ۱: هدف

به منظور تجلیل از خدمات ارزنده و مقام علمی استاد فرزانه، جناب آقای دکتر جواد بهبودیان، و تشویق محققین جوان زیر ۴۰ سال علم آمار، انجمن آمار ایران جایزه‌ای با عنوان "جایزه دکتر جواد بهبودیان" اعطا می‌کند.

ماده ۲: هیئت امنا

هیئت امنا، مرکب از خزانه‌دار انجمن، پنج نفر از اعضای انجمن و یک نفر از اعضای هیئت علمی بخش آمار دانشگاه شیراز، به صورت افتخاری و برای یک دوره سه ساله، پس از مشورت با اعضای دوره قبل، توسط هیئت مدیره انتخاب می‌شود.

تبصره ۱

در هر دوره، سه یا چهار نفر از اعضای هیئت امنا از بین اعضای دوره قبل و سایر اعضای جدید انتخاب خواهند شد. یک فرد نمی‌تواند بیش از دو دوره متوالی، عضو هیئت امنا باشد.

تبصره ۲

هیئت امنا در نخستین نشست دوره مربوط به خود، که به دعوت رئیس انجمن آمار ایران تشکیل می‌شود، یکی از اعضا را به عنوان دبیر و فرد دیگری را به عنوان منشی هیئت انتخاب می‌کند.

تبصره ۳

جلسات هیئت امنا با حضور بیش از نصف کل اعضا رسمیت یافته و تصمیمات بر اساس حداقل ۲/۳ حاضرین اتخاذ می‌شود.

تبصره ۴

اداره جلسات، ثبت و نگهداری صورت‌جلسات و سایر اوراق لازم به عهده منشی و انجام مکاتبات مربوط، پیگیری امور اداری و اجرایی به عهده دبیر هیئت امنا است.

تبصره ۵

در صورت انصراف یا عدم شرکت هر عضو هیئت امنا در سه جلسه متوالی، هیئت مدیره با مشورت با هیئت امنا می‌تواند با معرفی و تایید هیئت مدیره نسبت به جایگزینی عضو مذکور اقدام نماید.

افتخار دارم به اطلاع جامعه آماری کشور برسانم که آئین‌نامه جایزه انجمن آمار ایران به نام "جایزه دکتر بهبودیان" در نشست مورخ ۸۹/۰۲/۳۰ هیئت مدیره انجمن آمار ایران، که با حمایت بخش آمار دانشگاه شیراز و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری شکل گرفته است، به تصویب رسیده و این جایزه از سال ۱۳۹۱ همزمان با برگزاری یازدهمین کنفرانس آمار ایران که اختصاص به محققین جوان زیر ۴۰ سال دارد اهدا خواهد شد.

هیئت امنای "جایزه دکتر بهبودیان" مرکب از آقایان دکتر عبدالرسول برهانی حقیقی، دکتر احمد پارسیان، دکتر علی رجالی، دکتر هوشنگ طالبی، دکتر عادل محمدپور و دکتر علیرضا نعمت‌الهی است.

هیئت امنا موظف به آماده‌سازی آئین‌نامه اجرایی جایزه است و به محض آماده‌سازی و اظهار نظر هیئت مدیره انجمن آمار ایران به اطلاع جامعه آماری کشور خواهد رسید. از کلیه عزیزان دعوت می‌شود که نظرات خود را برای غنای بیشتر آئین‌نامه اجرایی از طریق پست الکترونیکی ahmad_p@khayam.ut.ac.ir به اینجانب ارسال فرمایید.

در زیر آئین‌نامه اعطای "جایزه دکتر بهبودیان"، که به تصویب هیئت مدیره انجمن آمار ایران رسیده است، به اطلاع اعضا می‌رسد.

مقدمه

جناب آقای دکتر جواد بهبودیان، استاد پیشکسوت دانشگاه شیراز، در زمره معدود افراد شاخص علم آمار در کشور هستند که تقریباً نزدیک به نیم قرن، صبورانه در راه اعتلای جامعه آماری، ترویج و گسترش علم آمار در دانشگاه‌ها و تربیت آماردانان، تلاش مجدانه‌ای داشته‌اند. به منظور تجلیل از مقام علمی و به پاس خدمات ارزنده این استاد و نیز تشویق پژوهش‌های اصیل آماری در بین جوانان کشور، به پیشنهاد جمعی از شاگردان و دوستداران ایشان، انجمن آمار ایران بر آن شد که با حمایت خیرین و پشتیبانی مسئولین کشور، "جایزه‌ای" را تحت عنوان "جایزه دکتر جواد بهبودیان"، هر ۲ سال یک‌بار در اختتامیه "کنفرانس آمار ایران" به برترین نویسندگان مقالات از میان محققین جوان اهدا نماید. پیرو این تصمیم و با تصویب انجمن آمار ایران، مقدمات اعطای جایزه فراهم شد. سرمایه اولیه این جایزه از

ماده ۳: وظایف هیئت امنا

- ۱-۳ تدوین معیارها، فرایند دآوری و نظارت بر اهدای جایزه.
- ۲-۳ تلاش برای تقویت منابع مالی به منظور تأمین هزینه‌ها، از طریق ارتباط با اشخاص حقیقی و حقوقی و ترغیب آنان برای کمک به تداوم و اعتلای سطح اعطای جایزه.
- ۳-۳ تصمیم‌گیری در مورد قبول هدایا.
- ۴-۳ تعیین نوع، میزان و نحوه اعطای جایزه.
- ۵-۳ تدوین و تصویب فرم‌ها، امتیازبندی‌ها و دستورالعمل‌های مربوط.
- ۶-۳ ارائه گزارش، شامل فرایند انتخاب برندگان جوایز و برآورد هزینه‌ها، به هیئت مدیره برای اطلاع.
- ۷-۳ هماهنگی با هیئت مدیره و کمیته برگزاری کنفرانس برای برگزاری شایسته مراسم اعطای جایزه.
- ۸-۳ انجام اقدام‌های لازم با توجه به اهداف و مفاد اساسنامه انجمن و این آیین‌نامه

- ۹-۳ تدوین دستورالعمل‌های اجرایی و ارسال به هیئت مدیره برای تأیید.
- ۱۰-۳ پیشنهاد مواردی که در این آئین‌نامه دیده نشده به هیئت مدیره برای بررسی و تأیید.

ماده ۴: روش انتخاب برندگان جوایز

هیئت امنا بر اساس معیارها و با استفاده از فرم‌ها، امتیازبندی‌ها و دستورالعمل‌های موضوع بندهای ۱-۳، ۳-۴ و ۵-۳ نسبت به انتخاب برندگان اقدام و حداقل دو ماه قبل از برگزاری کنفرانس آنان را به هیئت مدیره معرفی می‌کند.

ماده ۵: منابع و امور مالی

- ۱-۵ دو حساب ویژه بلندمدت با سرمایه اولیه ۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال و کوتاه‌مدت به مبلغ اولیه ۵۰/۰۰۰ ریال نزد بانک پارسیان، شعبه مرکزی به شماره کد شعبه ۱۰۰۱ به نام انجمن افتتاح شده‌اند که به "جایزه دکتر بهبودیان" اختصاص دارند. برداشت از این حساب‌ها تنها بر اساس مفاد این آیین‌نامه مجاز است. مجموع مبالغی که به منظور اعطای هر جایزه هزینه می‌شود، نباید از ۸۵٪ موجودی حساب کوتاه‌مدت مزبور در فاصله زمانی مربوط تجاوز کند.
- ۲-۵ هزینه‌های مترتب بر اعطای جایزه توسط دبیر هیئت امنا به هیئت مدیره گزارش می‌شود. هیئت امنا پس از کسب مجوز هیئت مدیره، مبلغ مصوب جایزه را از حساب کوتاه‌مدت ویژه جایزه برداشت و هزینه می‌کند.

تبصره ۶

در ترازنامه مالی که هر دو سال یک‌بار به مجمع عمومی انجمن ارائه می‌شود، صورتحساب شامل بدهکاری، بستانکاری و موجودی این دو حساب با ذکر نام جایزه به تفکیک، توسط خزانه‌دار انجمن، ارائه می‌شود.

ماده ۶

هرگونه تغییر در مفاد این آیین‌نامه، با پیشنهاد هیئت امنا و تصویب هیئت مدیره انجام و متن آن در خبرنامه انجمن درج می‌شود.

ماده ۷

این آیین‌نامه درشش ماده و شش تبصره در نشست مورخ ۱۳۸۹/۲/۳۰ به تصویب هیئت مدیره رسید و از زمان تصویب لازم‌الاجرا است.

تشکیل کمیته اجرایی آمار رسمی

به استناد آیین‌نامه تشکیل کمیته‌های اجرایی انجمن آمار ایران مصوب ۱۳۸۸/۱۱/۲۹، از سوی هیئت مدیره انجمن، مسئولیت انجام امور مربوط به تشکیل کمیته اجرایی آمار رسمی به جناب آقای دکتر محسن محمدزاده محول شد. نام‌برده از تاریخ ۱۳۸۹/۱/۲۹ با همکاری آقایان دکتر یداله محرابی (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی)، دکتر نادر نعمت‌الهی (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)، دکتر عادل محمدپور (عضو هیئت علمی دانشگاه امیرکبیر)، دکتر فرید زابری (عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی)، علیرضا زاهدیان (معاون طرح‌های آماری مرکز آمار ایران) و مهدی مداح (کارشناس طرح‌های آماری مرکز آمار ایران) طی سه جلسه، پیش‌نویس آیین‌نامه کمیته اجرایی آمار رسمی را تهیه و برای طی مراحل تصویب به هیئت مدیره انجمن پیشنهاد کرد. امید است با تشکیل و شروع فعالیت این کمیته، انجمن آمار ایران بتواند در راستای اهداف خود و با همکاری دانشگاه‌ها، مرکز آمار ایران و واحدهای آماری دستگاه‌های اجرایی کشور، برای توسعه فعالیت‌ها، تقویت بنیه علمی، ارتقای سطح کیفی و ترویج فرهنگ آماری در زمینه آمار رسمی گام‌های مؤثری بردارد.

جدول یا نمودار؟!

موسی گل‌علیزاده، گروه آمار دانشگاه تربیت مدرس

نوشتار حاضر نقدی به مقالات چاپ شده، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دفاع شده در داخل نیست؛ بلکه توصیه‌ی نکاتی است که به نظر می‌رسد به‌کارگیری آن‌ها موجب بهبود روش ارائه‌ی نتایج تحقیقاتی و مهم‌تر از آن ارتباط مناسب بین نویسنده و خواننده خواهد شد. انگیزه‌ی اصلی نگارش این متن وقتی به ذهن نگارنده خطور کرد که داوری پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و مقالات ارسالی از تعدادی از مجله‌های داخلی و کنفرانس را بر عهده داشت. در همان زمان، مطالعه‌ی مقاله‌ی جالبی از گلمن و همکاران (۲۰۰۲) این انگیزه را بیشتر کرد. موضوع اصلی بحث گلمن و همکارانش ارجحیت استفاده از نمودار بر جدول، وقتی که ضرورت آن کاملاً احساس می‌شود، است. از قضا این موضوع با آنچه که در ذهن نگارنده می‌گذشت بسیار نزدیک بود. لذا متن حاضر که دراصل، ترجمه و تلخیصی از مقاله‌ی آن‌ها است، تهیه شده است. قابل ذکر است که استفاده از نمودارهای مناسب و آگاهی‌بخش به‌جای جداول نامربوط، توسط محققین دیگر نیز مورد مطالعه قرار گرفته است. اما در این نوشتار از ارجاع به کتب و مقالاتی که در این زمینه به چاپ رسیده و همچنین منابعی که گلمن و همکاران از آن‌ها استفاده کرده‌اند، خودداری می‌شود و به‌جای آن، خواننده علاقه‌مند را به مطالعه‌ی اصل مقاله‌ی آن‌ها و همچنین وبلاگ پروفیسور گلمن به آدرس <http://www.stat.columbia.edu/~gelman/blog> ارجاع می‌دهیم که روزانه به‌روز شده و حاوی مطالب علمی بسیار مفیدی است. گلمن و همکاران در سال ۲۰۰۲ مقاله‌ای با عنوان "اجازه دهید آنچه را که توصیه می‌کنیم، تمرین نماییم: تبدیل جداول به نمودارها" در شماره‌ی دوم جلد ۵۶ مجله‌ی *The American statistician* چاپ کردند. قصد آن‌ها ارائه‌ی دلایل مستدل در استفاده از نمودار به جای جدول بود. آن‌ها، به‌عنوان شاهد، مقالات چاپ شده در ماه مارچ ۲۰۰۰ مجله‌ی *JASA* را که کلاً شامل ۷۲ نمودار و ۶۰ جدول بوده، مورد بررسی قرار داده‌اند. با قبول اینکه نمودارهای رسم‌شده در مجله مناسب هستند، آن‌ها ادعا نمودند که اطلاعات تعداد زیادی از جداول موجود در آن شماره می‌توانست به شکلی جامع‌تر و گویاتر، به‌وسیله‌ی نمودارهای آماری جایگزین شوند. می‌توان گفت که آن‌ها در اصل، جداول ارائه‌شده توسط مؤلفین آن شماره‌ی خاص مجله‌ی *JASA* را مورد انتقاد قرار دادند.

نگارنده این نوشتار با اعلان بی‌طرفی در این منازعه علمی (!) اعتقاد دارد که فهم و به‌کارگیری پیام کلی مقاله، برای همه کسانی که علاقه‌مند به انتشار دستاوردهای علمی خود با استفاده از جدول یا نمودار هستند، بسیار مفید خواهد بود. در این نوشتار به چند پیام مهم مقاله گلمن و همکاران و همچنین بعضی از نکاتی که تأکید فراوانی بر آن‌ها کرده‌اند، اشاره می‌شود.

معمولاً نمایش نتایج عددی، شامل داده‌های خام، آن‌هایی که بیانگر نتیجه‌ی تحلیل آماری هستند و آن‌هایی که نشان‌دهنده‌ی توزیع احتمال هستند، به‌وسیله جداول صورت می‌گیرد. با این حال، کوشش‌های زیادی صورت گرفته (و می‌گیرد) که آن‌ها نیز حتی‌المقدور، با استفاده از نمودار ارائه شوند. به‌عنوان مثال، نمایش چگالی‌های احتمال و اطلاعات نقشه‌ای به کمک نمودارهای مرتبط، خیلی بهتر از ارائه آن‌ها در قالب جداول است. در حالی که هنوز برخی اعتقاد دارند که استفاده از جدول یا نمودار یک سلیقه شخصی است، می‌توان گفت که معمولاً استفاده از جداول برای ارائه‌ی اطلاعات خاص و به‌کارگیری نمودارها به منظور انجام مقایسه و نیز پیش‌بینی، بهتر است. پژوهشگرانی که از جداول شامل اعداد و ارقام استفاده می‌کنند، معمولاً قصدشان مقایسه‌ی روش یا روش‌های مورد مطالعه با روش‌های قبلی است. از آنجا که خوانندگان کمتر به اعداد و ارقام داخل جداول توجه می‌کنند، به نظر می‌رسد انجام مقایسه به کمک نمودارهای گویا، مناسب‌تر باشد. به‌عبارتی دیگر، خواننده با دیدن چند نمودار در یک صفحه بهتر می‌تواند ارجحیت یک روش نسبت به روش‌های دیگر را درک کند تا اینکه آن‌ها را در قالب یک یا چند جدول عریض و طویل ببیند. البته این مطلب به معنی نادیده گرفتن بسیاری از نتایج علمی، که با جداول‌های مناسب همراه با دلایل آماری مستدل ارائه می‌شوند، نیست، بلکه پیش‌بینی می‌شود که رسم نمودارها، با اطلاعاتی معادل با آنچه جداول ارائه می‌کنند، می‌تواند راهی میان‌بر برای مقایسه‌ی روش‌های مورد مطالعه در یک تحقیق علمی باشد.

همان‌گونه که قبلاً اشاره شد، هدف اصلی اکثر تحقیقات، مقایسه‌ی نتیجه‌ی حاصل از آن تحقیق با نتایج قبلی است. لذا در مطالعه‌ی اولیه‌ی یک مقاله، پایان‌نامه یا رساله، دیدن اعداد واقعی مربوط به یک آماره، چندان مهم نیست، بلکه به‌منظور درک بهبود یا عدم بهبود یک روش جدید، مقایسه‌ی نتایج حاصل از آن تحقیق از اهمیت بالایی برخوردار است. به‌عنوان مثال، دانستن این که خطای استاندارد برآوردگر پارامتری خاص تحت یک روش، ۲۹٪ و با استفاده از روش دیگر، ۵۴٪

در عین حال که نمودارهای جامع و گویا اطلاعات کاملی را در مورد نتایج یک تحلیل آماری ارائه می‌کنند، زیرنویس‌های توضیحی نمودارها نیز از ارزش بالایی برخوردارند. بسیار مشاهده شده که نویسندگان مقالات، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های آماری تنها به قرار دادن چند کلمه به‌عنوان زیرنویس یک نمودار یا جدول اکتفا می‌کنند. در صورتی که تهیه تصویری روشن از آنچه نمودار قصد بیان آن را دارد، که به‌صورت متن زیرنویس ارایه می‌شود، به خواننده کمک می‌کند تا اطلاعات بیشتری از نمودار کسب نماید. به‌علاوه، این کارخواننده علاقه‌مند را تشویق می‌کند تا موضوع تحقیق مورد مطالعه را با علاقه بیشتری دنبال کند.

توجه کنید که نوع نرم‌افزار مورد استفاده برای رسم نمودار نیز جایگاهی خاص در بیان نتایج یک تحقیق دارد. گلמן و همکاران، برای بیان روشن‌تر مقاصدشان در مقاله، از نرم‌افزار آماری R استفاده نمودند و همچنین بر قابلیت‌های بالای این نرم‌افزار در نمایش گرافیکی مناسب نمودارهای رسم‌شده تأکید فراوانی داشتند. کیفیت نمودارهای ترسیمی آن‌ها در مقایسه با جداولی که شامل داده‌های اولیه بوده، قابلیت‌های بالای این نرم‌افزار را بیشتر نمایان می‌سازد. البته در حال حاضر، نرم‌افزارهای بی‌شماری در این زمینه وجود دارد که هر کدام توانایی‌های خاص خود را دارند. از این‌رو، انتخاب یک نرم‌افزار مناسب نیز یک سلیقه شخصی است. با این حال در حال حاضر، R از محبوبیت بالایی بین آماری‌ها برخوردار است.

نکته آخر اینکه همه کسانی که به نوعی با آمار سروکار دارند و قصد آن‌ها ارائه دستاوردهای علمی خود است، که به‌صورت اعداد و ارقام خلاصه شده‌اند، گاهی اوقات ترجیح می‌دهند یک راه میان‌بر و آسان را انتخاب کنند. به‌عبارتی دیگر، به‌جای صرف وقت لازم برای تهیه جداول و نمودارهای مناسب، ترجیح می‌دهند نتایج خود را حجیم و پیچیده و در عین حال نامفهوم منتشر کنند. این سیاست شاید منجر به جداول و یا نمودارهای ناخوانا و نامناسب شود که به هیچ‌وجه انگیزه‌ای در خوانندگان ایجاد نمی‌کند. به طعنه می‌توان گفت که اگر رسم جداول و نمودارهای خوش‌فرم و جامع، مستلزم صرف وقت زیاد و ایجاد دردسرهای اضافی شود، پس دلایل خوبی برای تنبلی بودن وجود خواهد داشت! با این حال، اگرچه تهیه نمودارهای گویا و جامع، کار ساده‌ای به نظر نمی‌رسد، انجام آن برجستگی‌های یک تحقیق را بیشتر نموده و برای جمع‌وسعی از خوانندگان قابل استفاده خواهد بود.

است، از اهمیت چندانی برخوردار نیست، بلکه مهم این است که عدد مربوط در روش دوم تقریباً دو برابر عدد متناظر با آن با استفاده از روش اول است.

معمولاً متداول شده که هنگام رسم نمودار، متغیرهای تبیینی روی محور Xها و متغیرهای پاسخ روی محور Yها نمایش داده شوند. با این حال، اگر پاسخ یک مدل به صورت دو دویی (دوجمله‌ای) یا گسسته با مقادیر متفاوت برای گروه‌های کوچک (چندجمله‌ای) یا جملات کم باشد، در نظر گرفتن هر دو محور X و Y برای متغیرهای تبیینی و مشخص نمودن مقدار پاسخ مدل روی صفحه دکارتی با نمادهایی مثل ضربدر، دایره‌های کوچک و ... مناسب‌تر است. در هر حال، اگر متغیر پاسخ، متغیری توصیفی باشد، پیشنهاد می‌شود پاسخ‌های مدل به‌صورت افقی رسم شوند. در ضمن، وقتی که محور Xها و Yها برای متغیرهایی با مقیاس یکسان در نظر گرفته می‌شوند، سعی شود از کادر مربعی برای رسم نمودار استفاده شود. همچنین اگر مقادیر مشاهده‌ای متغیرها رتبه‌بندی شده باشند، این موضوع به‌نوعی در رسم نمودار منعکس شود.

هنگامی که قصد ما از ارائه نمودار، مقایسه نتایج باشد، نقطه مبنای مقایسه، نقش بارزی ایفا می‌کند. این نکته از آن لحاظ حائز اهمیت است که ممکن است صفر نمودار (نقطه مبنای) مقدار صفر پارامتر، خطای استاندارد صفر، احتمال صفر و یا هر چیز دیگر باشد. اگر به دلایلی نقطه مبنای نقطه صفر محور (های) مختصات نیست، باید این واقعیت به طریقی در نمودار مشخص شود تا خواننده بتواند مبنای مقایسه را یک مقدار عددی درست در نظر بگیرد.

توجه کنید که قرار دادن کدهای اختیاری به جای اصل برچسب‌ها در یک نمودار، خواننده را مجبور می‌کند هر بار به متن نوشته‌شده در آن صفحه یا صفحات قبل مراجعه نموده و مجدداً به نمودار اصلی بازگردد تا متوجه شود علائم موجود در نمودار نشان‌دهنده چه چیزی هستند. توصیه می‌شود حتماً برچسب واقعی متغیرها در نمودار گنجانده شود تا مبنای مقایسه مورد نظر نویسنده، برای خواننده هم قابل فهم باشد.

علاوه بر توصیه‌های فوق، نازک نگه‌داشتن خطوط نمودار، دوری جستن از ایجاد سایه‌روشن در نمودارها، تفکیک نمودن نمادها و خوانا-نوشتن برچسب‌ها بر روی محورها می‌تواند بر زیبایی نمودارها بیفزاید. همچنین هنگامی که مبنای تحلیل ما مقایسه چند روش یا الگوریتم باشد، وصل کردن نقاط با خطوط نیز کاری ارزشمند است.

معرفی شدند که قرار است به عنوان دانشجوی دکتری، تحت راهنمایی آقای دکتر بهاءالدین خالدی، ادامه تحصیل دهند.

❖ گروه آمار دانشگاه تربیت مدرس

با تشکر از آقای دکتر گل‌علیزاده نماینده انجمن

✓ دانش‌آموختگان دکتری

امید کریمی در سال ۱۳۵۸ در قروه کردستان متولد شد. وی تحصیلات دبیرستانی خود را در رشته ریاضی فیزیک در دبیرستان توحید به پایان رساند. در سال ۱۳۸۱ موفق به اخذ مدرک کارشناسی در رشته آمار از دانشگاه علامه طباطبایی شد و در همان سال به

عنوان عضو تیم دانشجویی دانشگاه علامه طباطبایی در سومین مسابقه دانشجویی آمار کشور شرکت نموده و موفق به کسب مقام دوم انفرادی شد. وی دوره کارشناسی ارشد خود را در رشته آمار دانشگاه تربیت مدرس در سال ۱۳۸۳ با دفاع از پایان‌نامه خود تحت عنوان "آنالیز بیزی مدل رگرسیون فضایی با خطاهای خودهمبسته فضایی" به راهنمایی آقای دکتر محسن محمدزاده به پایان رسانید و در همان سال در آزمون ورودی دوره دکتری آمار دانشگاه تربیت مدرس پذیرفته شد. نام‌برده در زمستان ۱۳۸۷ یک دوره فرصت مطالعاتی شش‌ماهه را تحت نظر آقای پروفسور هنینگ امره (Henning Omre) در دانشگاه NTNU نروژ گذراند. وی در تاریخ ۱۳۸۸/۱۲/۱۱ رساله دکتری خود با عنوان «پیشگویی فضایی برای میدان تصادفی چوله گاوسی بسته» تحت راهنمایی آقای دکتر محسن محمدزاده با موفقیت دفاع نمود. مقالات زیر از رساله دکتری ایشان استخراج و در مجله‌ها و سمینارهای علمی ارائه شده‌اند:

- Karimi, O., Omre, H. and Mohammadzadeh, M. (۲۰۱۰). Bayesian Closed-Skew Gaussian Inversion of Seismic AVO Data for Elastic Material Properties. *Geophysics*, Vol. ۷۵, No. ۱, R۱-R۱۱; Doi: ۱۰.۱۱۹۰/۱.۳۲۹۹۲۹۱
- Karimi, O. and Mohammadzadeh, M. (۲۰۱۰). Bayesian Spatial Regression Models with CSN Correlated Errors and Missing Observations. In press in *Statistical Paper*.
- Karimi, O. and Mohammadzadeh, M. (۲۰۰۹). Bayesian Spatial Prediction for Discrete

اخبار دانشگاه‌ها و مراکز آماری

زیر نظر حسین علامت‌ساز

❖ گروه آمار دانشگاه تبریز

باتشکر از آقای دکتر حسین بیورانی، نماینده انجمن

- اخبار دهمین کنفرانس آمار ایران به‌طور خلاصه در زیر آمده است:
- پایان دآوری مقالات ارسالی و اعلام نتایج دآوری به ارسال-کنندگان مقاله.
 - پذیرش بیش از ۲۲۰ مقاله به‌صورت سخنرانی و بیش از ۲۰۰ مقاله به‌صورت پوستر.
 - هماهنگی برگزاری بیش از ۸ کارگاه عمومی و تخصصی در طول کنفرانس.
 - هماهنگی برگزاری نمایشگاه کتاب و برپایی غرفه‌های متعدد.
 - هماهنگی برگزاری نشست "سرشماری و آمارگیری خانوار" در دومین روز کنفرانس.
- جدول برنامه سمینارهای گروه آمار نیز در صفحه‌های پایانی خبرنامه آمده است.

❖ گروه آمار دانشگاه رازی کرمانشاه

باتشکر از آقای دکتر هاشمی، نماینده انجمن

- آقای مهرداد نیاپرست در دوره دکتری در دانشگاه ماگدبورگ آلمان، دانش‌آموخته شده و به کشور بازگشتند. عنوان پایان‌نامه ایشان، Optimal designs for mixed effects poisson Regression models است که تحت راهنمایی پروفسور Rainer Schwabe در تاریخ ۱۳۸۸/۱۲/۹ انجام شده است.
- آزمون دکتری تخصصی آمار در گرایش آمار ریاضی در اسفندماه ۱۳۸۸ برگزار شد. از میان واجدین شرایط، پس از شرکت در مصاحبه‌ای که با حضور اعضای گروه و نیز آقای دکتر جعفر احمدی از دانشگاه فردوسی مشهد به‌عنوان استاد مدعو برگزار شد، پس از بررسی‌های لازم دو نفر برای طی مراحل اداری

با درجه عالی از دانشگاه تربیت مدرس، دانش آموخته شد. وی در حال حاضر، عضو هیئت علمی گروه آمار دانشگاه بین‌المللی امام خمینی قزوین هستند. آثار پژوهشی مرتبط با رساله دکتری ایشان عبارتند از:

- Fallah, A. and Mohammadzadeh, M. (۲۰۱۰). Bayesian Regression Analysis with Linked Data, Statistical Papers, DOI: ۱۰.۱۰۰۷/s۰۰۳۶۲-۰۰۹-۰۲۰۸-X.
- Fallah, A. and Mohammadzadeh, M. (۲۰۰۹), Iterative Maximum Likelihood Estimation of Regression Coefficients in Logistic Regression Analysis with Linked Data, Submitted.
- Fallah, A. and Mohammadzadeh, M. (۲۰۰۹), Logistic Regression Analysis for Linked Data, International Conference on Mathematical Sciences. ۴-۱۰ August ۲۰۰۹, Istanbul, Turkey
- محمدزاده، م. فلاح، ا. ملانوری، م. پیشکاری، ش. و زاهدیان، ع. (۱۳۸۷)، انطباق آماری رکوردها و به‌کارگیری آن در بهنگام‌سازی چارچوب کارگاه‌های کشور، طرح پژوهشی، پژوهشکده آمار ایران
- فلاح، ا. و محمدزاده، م. (۱۳۸۷)، پیوند احتمالاتی رکوردهای فارسی با داده‌های گم‌شده، مجله پژوهش‌های آماری ایران، دوره ۴، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۸۶، صفحات ۹۱-۱۰۷.
- فلاح، ا. و محمدزاده، م. (۱۳۸۷)، پیوند رکوردهای سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۸۵ و آمارگیری از هزینه و درآمد خانوار. کنفرانس تحلیل یافته‌های سرشماری عمومی نفوس و مسکن، دانشگاه تهران.
- فلاح، ا. و محمدزاده، م. (۱۳۸۷)، پیوند رکوردهای سرشماری کارگاهی براساس مدل احتمالی، نهمین کنفرانس آمار ایران، اصفهان.

❖ دانشگاه گیلان

با تشکر از آقای دکتر بهروز فتحی، نماینده انجمن

آقای دکتر بهروز فتحی و اجارگاه، عضو هیئت علمی رشته آمار دانشگاه گیلان در بهمن‌ماه ۱۳۸۸ از مرتبه استادیاری به مرتبه دانشیاری ارتقا یافته‌اند.

Closed Skew Gaussian Random Field. In press in Mathematical Geosciences.

- Karimi, O. and Mohammadzadeh, M. (۲۰۰۷). Bayesian Spatial Prediction for Closed Skew Gaussian Random Field. The ۱۲th Conference of the International Association for Mathematical Geology (IAMG), ۶۸۴-۶۸۷, Beijing, China, August ۲۶-۳۱.
- Karimi, O., Omre, H. and Mohammadzadeh, M. (۲۰۰۹). Bayesian Closed Skew Gaussian Inversion of Seismic AVO Data into Elastic Material Properties, ۷۱st EAGE Conference & Exhibition - Amsterdam, The Netherlands, June ۸ - ۱۱.
- Mohammadzadeh, M and Karimi, O. (۲۰۰۸). Problems in Bayesian prediction of Non-Gaussian Spatial Data, August ۲۰-۲۲, ۹th Iranian Statistical Conference, Isfahan University, Isfahan, Iran.
- Karimi, O., and Mohammadzadeh, M. (۲۰۰۸). Bayesian Analysis of Closed Skew Probit Model for Spatially Autocorrelated Data with Missing Observations, August ۲۰-۲۲, ۹th Iranian Statistical Conference, Isfahan University, Isfahan, Iran.
- Karimi, O., and Mohammadzadeh, M. (۲۰۰۷). Bayesian Analysis of CSG Random Field, September ۵-۶, ۶th Seminar on Probability & Stochastic Processes, Mazandaran University, Babolsar, Iran.

آقای افشین فلاح در سال ۱۳۵۴ در شهرستان مرودشت استان فارس متولد شد. وی تحصیلات خود را تا دوره کارشناسی آمار در استان فارس سپری نمود و در سال ۱۳۸۰ در دوره کارشناسی ارشد آمار در دانشگاه تربیت مدرس تهران پذیرفته شد و در سال ۱۳۸۲ از پایان‌نامه خود با عنوان

"روش‌های آماری برای داده‌کاوی" تحت راهنمایی جناب آقای دکتر محسن محمدزاده دفاع نمود. وی در سال ۱۳۸۳ به عنوان نفر اول آزمون ورودی دوره دکتری آمار در دانشگاه تربیت مدرس پذیرفته شد. همچنین یک دوره پژوهشی را در ۱۳۸۶ تحت راهنمایی دکتر محسن محمدزاده شروع نمود و در دی‌ماه ۱۳۸۸ از رساله خود تحت عنوان "پیوند رکوردها و تحلیل آماری داده‌های پیوند یافته" دفاع و

✓ نرم افزار WinBugs. از نصب تا تحلیل

✓ مقدمه‌ای بر مدل‌های بیزی نرمال

✓ ورود متغیرهای رسته‌ای به مدل‌های بیزی با استفاده از نرم افزار

WinBugs

✓ مقدمه‌ای بر GLM و داده‌های دوجمله‌ای و پواسون با

استفاده از نرم افزار WinBugs

✓ جانهی بی‌پاسخی‌ها (داده‌های گمشده) به روش بیزی

مدرسین کارگاه، به ترتیب حروف الفبا عبارت بودند از: خانم سمانه افتخاری (دانشجوی دکتری آمار)، آقایان دکتر احسان بهرامی سامانی، دکتر امیر تیمور پاینده، دکتر مجتبی گنجعلی و دکتر علیرضا طاهریون (اعضای هیئت علمی گروه آمار دانشگاه شهید بهشتی). در این کارگاه، ۴۵ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی و اعضای هیئت علمی، شرکت داشتند.

❖ گروه آمار دانشگاه خلیج فارس

با تشکر از آقای دکتر محمود افشاری، نماینده انجمن

• رشته آمار در سال ۱۳۷۹ در دانشگاه خلیج فارس گشایش یافت و رسماً از مهر ۱۳۷۹، گروه ریاضی با عنوان گروه ریاضی و آمار دانشگاه خلیج فارس، پذیرش دانشجوی آمار در دوره کارشناسی را با دو نفر عضو هیئت علمی رشته آمار آغاز نمود. در مدت ۹ سال فعالیت رشته آمار در دانشگاه خلیج فارس و دانش‌آموختگی تعداد زیادی دانشجو در رشته آمار، با همت اعضای هیئت علمی رشته آمار و تلاش دانشجویان ساعی این رشته، افتخارات زیادی نصیب این رشته شده است. از جمله، کسب رتبه‌های تکریمی و دو رقیمی در کنکور کارشناسی ارشد توسط دانشجویان رشته آمار این دانشگاه که تعداد زیادی از آن‌ها در مقطع دکتری در حال ادامه تحصیل هستند و همچنین رتبه اول تیمی در مسابقات المپیاد قطب ۶ کشور در سال ۱۳۸۷ و کسب مدال کشوری در این مسابقات و همچنین کسب رتبه‌های قابل قبول تیمی در مسابقات دانشجویی کشور تا جایی که در بیشتر دوره‌ها رتبه تیم آمار این دانشگاه، بالاتر از بعضی از دانشگاه‌های بزرگ و مطرح کشور بوده است.

• در آذرماه ۸۸ با تصویب دوره کارشناسی ارشد آمار ریاضی توسط شورای گسترش وزارت علوم، رسماً گروه آمار از گروه ریاضی مستقل و فعالیت خود را با ۵ نفر عضو هیئت علمی و ۳ نفر بورس دکتری و ۱۳۰ دانشجو در رشته آمار با مدیر گروهی دکتر محمود افشاری که از سال ۱۳۸۶ نیز مدیریت گروه ریاضی و آمار

❖ گروه آمار دانشگاه شهید بهشتی

باتشکر از خانم دکتر فیروزه ربواز، نماینده انجمن

- نهمین سمینار از سلسله سمینارهای عمومی ماهانه گروه آمار، در تاریخ ۸۹/۲/۴ با سخنرانی آقای دکتر عین‌اله پاشا با موضوع "آنتروپی و کاربردهای آن" و دهمین سخنرانی عمومی در تاریخ ۸۹/۳/۱ با سخنرانی آقای دکتر مجتبی گنجعلی با موضوع "تحلیل‌های آماری در شعر و ادب پارسی" در دانشکده علوم ریاضی برگزار شد.
- مصاحبه آزمون دکتری که مرحله کتبی آن در تاریخ ۱۳۸۸/۱۱/۹ برگزار شده بود، روز چهارشنبه ۸ اردیبهشت‌ماه برگزار شد و از میان پذیرفته‌شدگان مرحله اول، ۴ نفر، به-عنوان دانشجوی دکتری معرفی شدند.
- آقای علی شریفی از دانشجویان کارشناسی آمار، مرحله اول المپیاد آمار را با موفقیت پشت سر گذاشته و به مرحله دوم راه یافتند.
- به‌منظور ترویج تفکر بیزی و سهولت انجام محاسبات مربوط و همچنین برای ارتقای سطح علمی اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی، هسته استنباط بیزی گروه آمار

هید بهشتی با همکاری دانشکده علوم ریاضی، کارگاه آموزشی "تحلیل بیزی با استفاده از نرم افزار WinBugs" را در روزهای چهارشنبه و پنج‌شنبه، ۱۹ و ۲۰ اسفندماه سال ۱۳۸۸، برگزار کرد.

سرفصل مطالب ارائه شده، عبارتند از:

✓ مقدمه‌ای بر استنباط بیزی

✓ الگوریتم‌های زنجیر مارکوفی مونت کارلو

(MCMC) با استفاده از نرم افزار WinBugs

❖ گروه آمار دانشگاه گلستان

با تشکر از آقای عیسی احمدی، دانشجوی مقطع کارشناسی رشته آمار
دانشگاه گلستان

در مهر ماه سال ۱۳۸۰، رشته آمار به رشته‌های دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گران اضافه شد و این رشته در مقطع کاردانی پذیرای دانشجویان بود و پس از آن هر سال به تعداد دانشجویان این رشته اضافه می‌شد. اما با تلاش و کوشش بی‌وقفه و رایزنی‌های استادان گروه و مسئولین دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی با وزرات علوم و تحقیقات، سرانجام این دانشگاه در مهرماه سال ۱۳۸۳، مجوز پذیرش دانشجو در مقطع کارشناسی را گرفت. پس از آن با کامل‌شدن کادر هیئت علمی، راه به سوی موفقیت‌های بزرگ برای دانشجویان هموارتر شد و دانشجویان توانستند در المپیاد و با کسب رتبه‌های دو رقی در آزمون کارشناسی ارشد در سال ۱۳۸۶ نتایج درخشانی را رقم زنند. با تأسیس دانشگاه گلستان و تفکیک رشته‌های علوم پایه از دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی، در آغاز سال تحصیلی ۱۳۸۷ این رشته در فهرست رشته‌های دانشگاه گلستان قرار گرفت و نویدبخش آینده‌ای سبز برای دانشجویان شد و مقطع کارشناسی ارشد این رشته را در مهرماه سال ۱۳۸۸ به دانشجویان تقدیم کرد.

اعضای هیئت علمی گروه آمار دانشگاه نیز به قرار زیرند:

نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	محل اخذ مدرک
فرهاد یغمایی	استادیار	ایران-دانشگاه شیراز
مجید عظیم محسنی	استادیار	ایران-دانشگاه شیراز
مهناز خلفی (مدیر گروه)	استادیار	ایران-دانشگاه شیراز
منوچهر بابانژاد	استادیار	بلژیک-دانشگاه گنت
کامل عبدالله نژاد	دانشجوی دکتری	ایران-دانشگاه شیراز

امید است با ادامه تلاش شبانه‌روزی گروه آمار در آینده نزدیک، شاهد پذیرش دانشجو در مقطع دکتری باشیم و ما دانشجویان همچون تمبر نامه‌ای باشیم که تا نامه و محتوا را به مقصد نرسانده‌ایم، از نامه جدا نشویم.

را بر عهده داشت، آغاز نمود. این گروه از مهر ۱۳۸۹ در مقطع کارشناسی ارشد آمار ریاضی پذیرش دانشجو خواهد داشت.

- آقای دکتر لک عضو هیئت علمی گروه آمار در سال ۸۸ به سمت ریاست دانشگاه جامع علمی کاربردی استان بوشهر منصوب شدند.
- آقای دکتر محمود افشاری عضو هیئت علمی گروه آمار در سال ۸۸ به‌عنوان استاد نمونه دانشگاه و پژوهشگر برتر استان بوشهر انتخاب شدند.
- آقای دکتر محمد اسماعیل دهقان منفرد که قبلاً بورس گروه آمار بوده و در مقطع دکتری در دانشگاه شهید بهشتی ادامه تحصیل می‌دادند، در بهمن‌ماه ۸۸ از رساله دکتری خود دفاع نموده و از نیم‌سال دوم ۸۸-۸۹ به‌عنوان استادیار تمام‌وقت در گروه آمار دانشگاه خلیج فارس مشغول به خدمت شدند.
- اعضای هیئت علمی این گروه در دو سال گذشته ضمن شرکت در سمینارها و کنفرانس‌های داخلی و ارائه مقاله، سخنرانی‌هایی در سمینارها و کنفرانس‌های بین‌المللی خارجی نیز ارائه کرده‌اند. ازجمله: آقای دکتر محمود افشاری در دانشگاه‌های استانبول و کوالالامپور و شارجه امارات و دکتر فضل‌الله لک در دانشگاه‌های آنکارا و کوالالامپور، مقالات خود را به‌صورت سخنرانی ارائه نمودند.

❖ پژوهشگاه دانش‌های بنیادی

ششمین کارگاه فرایندهای تصادفی در اردیبهشت‌ماه سال جاری و با حضور دانشجویان و استادان مقاطع تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های مختلف کشور برگزار شد.

برای دستیابی به اطلاعات بیشتر می‌توانید به پایگاه <http://math.ipm.ac.ir> مراجعه نمایید.

❖ گروه آمار دانشگاه اصفهان

با تشکر از آقای دکتر ایران‌پناه، نماینده انجمن

وی در تیرماه ۱۳۸۲ از پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان "بیز و نالریبی تحت تابع زیان لاینکس" با راهنمایی آقای دکتر احمد پارسیان و مشاوره آقای دکتر علی رجالی با کسب درجه عالی دفاع کرد و با کسب رتبه اول کارشناسی ارشد آمار نظری و کاربردی دانش‌آموخته شد. از مهرماه ۱۳۸۲ برای انجام طرح خدمت زیر پرچم به مدت دو سال به عنوان مربی در دانشگاه غیر انتفاعی شیخ بهایی اصفهان به تدریس پرداخت. در سال ۱۳۸۴ در آزمون دکتری مشترک دانشگاه اصفهان و دانشگاه صنعتی اصفهان پذیرفته شد و در اسفند ۱۳۸۸ از رساله خود تحت عنوان "برخی خواص ساختاری توزیع‌های سری توانی و وایبل و موضوعات وابسته" با راهنمایی آقای دکتر محمدحسین علامت‌ساز با موفقیت دفاع نمود. داوران دفاعیه ایشان آقایان دکتر مجید اسدی و دکتر افشین پرورده از دانشگاه اصفهان، دکتر بهاء‌الدین خالدی از دانشگاه رازی کرمانشاه و دکتر عبدالحمید رضایی از دانشگاه فردوسی مشهد بودند. وی دوره فرصت تحقیقاتی خود را در دانشگاه ماسی نیوزیلند با همکاری پروفسور چین دیولای گذراند و اکنون عضو هیئت علمی دانشگاه سیستان و بلوچستان است. مقالات مستخرج از رساله و سخنرانی‌های ارائه‌شده در مجامع داخلی و خارجی توسط ایشان عبارتند از:

- M. Aghababaei Jazi and M.H. Alamatsaz (۲۰۰۹), Ordering Comparison of Logarithmic Series Random Variables with their Mixtures, *Journal of Communication in Statistics: Theory and Methods*, to appear.
- M. Aghababaei Jazi, C.D. Lai and M.H. Alamatsaz (۲۰۰۹), A Discrete Inverse Weibull Distribution and Estimation of its Parameters, *Journal of Statistical Methodology*, ۷, ۱۲۱-۱۳۲.
- M. Aghababaei Jazi and M.H. Alamatsaz (۲۰۰۹), Some Contributions to Inflated Generalized Power Series Distributions, submitted.
- M. Aghababaei Jazi and M.H. Alamatsaz (۲۰۰۹): A unified approach to the ordering comparison of GPS distributions with their mixtures, *Journal of Communication in Statistics: Theory and Methods*, to appear.
- Aghababaei Jazi and M.H. Alamatsaz, Ordering Comparison of Log-Series r.v.'s with their Mixtures, *Fifth International Conference of Applied Mathematics*

- آقای دکتر محمدحسین علامت‌ساز به‌عنوان مدیر جدید گروه انتخاب شده و آغاز به کار کردند.
- آقای دکتر مجید اسدی از مرتبه دانشیاری به استادی ارتقا یافتند.
- آزمون کتبی دکتری تخصصی آمار در تاریخ ۸۹/۲/۹ با تعداد ۵۰ داوطلب برگزار شد که از این تعداد، از ۱۰ نفر برای مصاحبه در تاریخ ۸۹/۲/۱۵ دعوت به‌عمل آمد و در صورت کسب حدنصاب لازم، حداکثر ۶ نفر آن‌ها مورد پذیرش قرار خواهند گرفت.
- مرحله اول پانزدهمین المپیاد علمی - دانشجویی آمار کشور (مرکز قطب ۵) در تاریخ ۸۹/۲/۹ با حضور تیم‌هایی از دانشگاه‌های استان‌های اصفهان، خوزستان، لرستان، مرکزی و چهارمحال و بختیاری در دانشگاه اصفهان برگزار گردید که نتایج آن بعداً اعلام خواهد شد.
- آقای منصور آقابابایی جزی در تاریخ ۸۸/۱۲/۵ از رساله دکتری خود تحت عنوان "برخی خواص ساختاری توزیع‌های سری توانی و وایبل و موضوعات وابسته" تحت راهنمایی آقای دکتر محمدحسین علامت‌ساز با موفقیت دفاع کرده و دانش‌آموخته شدند. جزئیات بیشتر در ادامه آمده است.

منصور آقابابایی جزی در سال ۱۳۵۶ در شهر اصفهان متولد شد. وی تحصیلات دبیرستانی خود را در رشته ریاضی فیزیک در سال ۱۳۷۵ در دبیرستان هاتف اصفهان به اتمام رسانید و در همان سال در مقطع کارشناسی آمار دانشگاه صنعتی

اصفهان پذیرفته و در سال ۱۳۷۹ با رتبه دوم دانش‌آموخته و در همان سال در مقطع کارشناسی ارشد آمار نظری دانشگاه صنعتی اصفهان پذیرفته شد. وی در اولین دوره مسابقات دانشجویی آمار سراسری در سال ۱۳۷۹ عضو تیم دانشگاه صنعتی اصفهان بود که به کسب رتبه اول انفرادی نائل شد. رتبه اول تیمی نیز در این دوره توسط همین تیم کسب شد.

- مقرر شد نامه‌ای در جواب نامه سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی ارسال شده و در این نامه آقای دکتر احمد پارسیان و خانم دکتر فیروزه حقیقی به عنوان نمایندگان انجمن آمار ایران به سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی معرفی شوند و در جلسات مربوط شرکت نمایند.
 - ✓ **تصمیم‌های جلسه ۱۷۳:** پنجشنبه ۱۳۸۸/۱۱/۲۹
 - آئین‌نامه کمیته‌های تخصصی انجمن نهایی شد و به تصویب اعضای هیئت مدیره رسید.
 - آقای دکتر جباری‌خامنه، گزارشی از روند برگزاری کنفرانس دهم ارائه نمودند و مقرر گردید طی اطلاعیه‌ای به تمام اعضا مهلت ارسال مقالات اعلام شود.
 - برخی از سؤالاتی که در پرسش‌نامه طرح ممیزی آمار، پاسخ صریحی برای آن‌ها ارائه نشده بود، در جلسه مطرح و نسبت به حذف و یا ارائه پاسخ دقیق برای آن‌ها تصمیم‌گیری شد.
 - مقرر گردید آقای دکتر اسدی در جلسه کمیته پژوهش، نامه کمیسیون انجمن‌های علمی را مطرح کنند و بعد از تصمیم‌گیری نهایی و با تأیید رئیس انجمن پاسخ نامه مذکور به این کمیسیون ارسال شود.
 - در خصوص پیشنهادهای خانه ریاضی تهران مقرر شد بعد از بررسی‌های لازم تصمیم‌گیری نهایی صورت گیرد.
 - نامه آقای دکتر نادر نعمت‌الهی در خصوص ارسال اطلاعیه مسابقه دانشجویی مطرح و هزینه ثبت‌نام هر تیم ۸/۰۰۰/۰۰۰ ریال تعیین و مقرر شد اطلاعیه مذکور به گروه‌های آمار دانشگاه‌ها ارسال شود.
 - ✓ **تصمیم‌های جلسه ۱۷۴:** پنجشنبه ۱۳۸۹/۰۱/۲۶
 - آقای دکتر جباری‌خامنه گزارشی از روند برگزاری کنفرانس دهم ارائه دادند. همچنین اعضای هیئت مدیره نظرات خود را در خصوص پوستر کنفرانس اعلام کردند و رهنمودهایی برای پی‌گیری جذب کمک‌های مالی برای کنفرانس اتخاذ شد.
 - پیش‌نویس آیین‌نامه جایزه دکتر بهبودیان مورد بحث و بررسی قرار گرفت. آقای دکتر پارسیان نظرات اعضای هیئت مدیره را در آیین‌نامه اعمال کرده و فرم نهایی آیین‌نامه جایزه دکتر بهبودیان را برای تصویب در جلسه آینده مطرح خواهند کرد.
 - *and Computing*, ۱۲-۱۸ Aug. ۲۰۰۸, Plovdiv Technical University, Plovdiv, Bulgaria.
 - M. Aghababaei Jazi, "Some Extensions of Geometric Distribution", ۶th Annual New Zealand Statistical Association Conference, ۲ to ۳ Sep. ۲۰۰۹, Victoria University, Wellington, New Zealand.
 - M. Aghababaei Jazi and M.H. Alamatsaz, "A Test for Strong Unimodality by Order Statistics", *International Seminar OSDRT ۲۰۰۶*, May ۲۰۰۶, Ferdosi University, Mashad, Iran.
 - ارائه مقاله‌ای تحت عنوان *Modality and Divisibility of Some Inflated-Parameter GPS Distributions* در ششمین کنفرانس احتمال و فرایندهای تصادفی، شهریور ۱۳۸۶، دانشگاه مازندران.
 - مقاله‌ای تحت عنوان *On Self-Characteristic Probability Density Functions* در هشتمین کنفرانس آمار ایران، شهریور ۱۳۸۵، دانشگاه شیراز.
- ❖ صورت‌جلسات انجمن آمار ایران**
- باتشکر از آقای صیادی، دفتر انجمن آمار ایران
- ✓ **تصمیم‌های جلسه ۱۷۲:** پنجشنبه ۱۳۸۸/۱۰/۲۴
 - پس از بررسی‌های اعضای هیئت مدیره نتیجه بر این شد که برگزاری کنفرانس آمار کشورهای اسلامی در سال ۲۰۱۰ میلادی با توجه به زمان اندک باقیمانده امکان‌پذیر نیست. همچنین مقرر گردید آقای دکتر علی رجالی بررسی‌های لازم را برای برگزاری این کنفرانس در سال ۲۰۱۱ میلادی تا مشخص شدن اعضای هیئت مدیره دوره بعد انجام داده و اطلاعات جمع‌آوری شده را در زمان مقتضی در جلسات هیئت مدیره وقت مطرح نمایند.
 - پرسش‌نامه‌های معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری پس از تکمیل توسط اعضای هیئت مدیره، به آقای دکتر محمدپور تحویل داده شد.
 - مقرر شد لینک مجلات و نشریات انجمن آمار ایران در اختیار مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران قرار گیرد.
 - مقرر شد آقای دکتر محسن محمدزاده آیین‌نامه‌ای تحت عنوان آیین‌نامه تشکیل کمیته‌های اجرایی انجمن آمار ایران تهیه نموده و بقیه آیین‌نامه‌ها تحت این آیین‌نامه کلی نوشته شوند.

- مقرر شد آقای دکتر محمدزاده بررسی‌های لازم را در خصوص پیشنهادهای مطرح شده از طرف کمیسیون انجمن‌های علمی، انجام دهند.
- نامه پیشنهادی آقای دکتر علامت‌ساز، مورد موافقت اعضای هیئت مدیره قرار گرفته و مقرر شد ۵۰٪ هزینه ثبت‌نام نمایندگان در کنفرانس‌ها طبق آئین‌نامه نمایندگان در زمان برگزاری کنفرانس، از طرف انجمن پرداخت گردد.
- کلیات درخواست پژوهشکده آمار برای برگزاری نشست سرشماری و آمارگیری خانوار در کنفرانس دهم تصویب شد و جزئیات تفاهم‌نامه به کمیته علمی کنفرانس دهم ارجاع شد.
- مقرر شد جلسه آینده هیئت مدیره انجمن در دانشگاه شهید بهشتی برگزار شود.
- ✓ تصمیم‌های جلسه ۱۷۵: پنجشنبه ۱۳۸۹/۰۲/۳۰
- آقای دکتر جباری‌خامنه‌گزارشی از نحوه داوری مقالات و تعداد مقالات ارائه شده ارائه نمودند. همچنین اعضای هیئت مدیره نظرات خود را درمورد پوسترکنفرانس مطرح کردند.
- مقرر شد انجمن آمار هزینه ۳ نفر از آماردانان خارجی معروف را که حضورشان در کنفرانس‌های آمار تأثیرگذار است پرداخت نماید و انتخاب افراد مذکور را آقای دکتر پارسیان پذیرفتند.
- آیین‌نامه جایزه دکتر بهبودیان در جلسه هیئت مدیره انجمن آمار ایران به تصویب رسید و مقرر شد نسخه نهایی این آیین‌نامه را آقای دکتر طالبی برای چاپ در خبرنامه آماده کنند.
- مقرر شد آقای دکتراسدی سرمقاله‌ای در مورد "عدم استقبال اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها از کنفرانس‌های آمار" برای درج در خبرنامه انجمن آماده نمایند.
- درخصوص درخواست کانون اسلامی انصار از انجمن آمار، مقرر شد آقای دکتر طالبی بررسی‌های لازم را انجام داده و نتیجه را اعلام نمایند.
- هیئت مدیره انجمن آمار، هیئت تحریریه خبرنامه را مجاز می‌داند که اخبار مورد نظر "پارک انجمن‌های علمی در فضای مجازی" را هر سه ماه یک‌بار تهیه و در اختیار آن‌ها قرار دهد.
- مقرر شد آئین‌نامه پیشنهادی برگزاری همایش‌ها و کنفرانس‌های انجمن‌های علمی برای تعیین نقاط ضعف و قوت آن و همچنین آئین‌نامه برگزاری کنفرانس‌های انجمن آمار ایران، برای بررسی‌های لازم در اختیار خانم دکتر سنجری‌فارسی‌پور قرار گیرد تا ایشان نتیجه را برای طرح در جلسه آینده هیئت مدیره ارائه دهند.
- در مورد آئین‌نامه پیشنهادی تشکیل شاخه دانشجویی انجمن‌های علمی مقرر شد آقای دکتر وحیدی‌اصل بررسی‌های اولیه را انجام دهند تا این آئین‌نامه با اساسنامه انجمن مغایرتی نداشته باشد و سپس آئین‌نامه مذکور را در اختیار آقای دکتر علامت‌ساز قرار دهند تا به همراه یک نامه برای نمایندگان ارسال شود.
- بررسی شیوه‌نامه تشکیل و اداره دبیرخانه دائمی همایش‌های ملی و کنفرانس‌های بین‌المللی انجمن‌های علمی به کمیته پژوهش ارجاع شد.
- آقای دکتر محمدزاده پیشنهادهای کمیسیون انجمن‌های علمی در خصوص مدت زمان تصدی هیئت مدیره انجمن را بررسی کرده و پاسخ را به هیئت مدیره ارائه نمودند.
- مقرر شد آئین‌نامه انتخابات انجمن برای اضافه نمودن بندی با این موضوع که «اگر انتخابات هیئت مدیره به دور دوم کشیده شد، دیگر به مجمع عمومی آورده نشود»، در اختیار آقای دکتر رجالی قرار گیرد تا ایشان این موضوع را با همکاری دکتر پارسیان بررسی نمایند.
- مقرر شد آئین‌نامه انجمن آمار به‌طور دقیق بازبینی شود.
- مقرر شد آقای دکتر اسدی گزارشی از کمیته پژوهش، آقای دکتر محمدزاده گزارشی از کمیته آمار رسمی و آقای دکتر پارسیان گزارشی از کمیته آموزش برای درج در خبرنامه انجمن آماده نمایند.
- مقرر شد برای برگزاری هشتمین سمینار احتمال و فرایندهای تصادفی، آقای دکتر محمدزاده با دانشگاه‌های سمنان و زنجان، آقای دکتر طالبی با دانشگاه کردستان و خانم دکتر سنجری با دانشگاه الزهرا مذاکره نمایند. در غیراین‌صورت با دانشگاه‌های دیگر نظیر دانشگاه گیلان، یزد، اردبیل و همدان وارد مذاکره شوند.
- درخصوص نامه آقای دکتر رجالی در مورد برگزاری مراسم روز بین‌المللی آمار، اعضای هیئت مدیره افراد دیگری را به فهرست دعوت‌شدگان به این جلسه اضافه نمودند و مقرر شد جلسه مذکور در نامه فوق در تاریخ ۸۹/۰۳/۲۶ در محل پژوهشکده آمار تشکیل شود.
- پس از انجام رأی‌گیری از اعضای هیئت مدیره، این ماده به تصویب رسید که "وجود اعضای مشترک در هیئت تحریریه مجلات انجمن بلامانع است".
- مقرر شد کمیته نشریات انجمن یک نرم‌افزار برای کلیه نشریات تهیه نماید.
- هیئت تحریریه پیشنهادی مجله علوم آماری برای یک دوره دیگر مورد تأیید هیئت مدیره انجمن قرار گرفت و مقرر شد در مورد هیئت تحریریه مجله ندا در جلسه آینده تصمیم نهایی اتخاذ شود.

۹th International Conference on Order Statistical Data and Their Applications

- ✓ مکان: مصر
- ✓ زمان: ۱۱ تا ۱۳ جولای ۲۰۱۰
- ✓ پایگاه: www.stat.osu.edu/~hnn/osda2010.html

۱۱th International Meeting on Statistical Climatology

- ✓ مکان: اسکاتلند
- ✓ زمان: ۱۲ تا ۱۶ جولای
- ✓ پایگاه: cccma.seos.uvic.ca/imsc.11/imsc.shtml

۱۶th ISSAT Int'l Conference on Reliability and Quality in Design

- ✓ مکان: آمریکا
- ✓ زمان: ۵ تا ۷ اوت ۲۰۱۰
- ✓ پایگاه: www.issatconferences.org

SAMSI ۲۰۱۰-۱۱ Program on Complex Networks

- ✓ مکان: آمریکا
- ✓ زمان: ۲۹ اوت تا ۱ سپتامبر
- ✓ پایگاه: www.samsi.info/workshops/index.shtml

ISBIS-۲۰۱۰ International Symposium on Business & Industrial Statistics

- ✓ مکان: کرواسی
- ✓ زمان: ۵ تا ۹ جولای ۲۰۱۰
- ✓ پایگاه: action-m.com/isbis2010

تقویم آماری

دهمین کنفرانس بین‌المللی آمار ایران

- ✓ زمان: ۱۴ و ۱۵ مرداد ۱۳۸۹
- ✓ مکان: دانشگاه تبریز
- ✓ پایگاه: <http://www.tabrizu.ac.ir/isc10>

۱۹th International Workshop on Matrices and Statistics (IWMS ۲۰۱۰)

- ✓ مکان: چین
- ✓ زمان: ۵ تا ۸ ژوئن ۲۰۱۰
- ✓ پایگاه: www1.shfc.edu.cn/iwms/index.asp

۲۰۱۰ International Symposium on Financial Engineering and Risk Management (FERM ۲۰۱۰)

- ✓ مکان: تایوان
- ✓ زمان: ۱۰ تا ۱۲ ژوئن ۲۰۱۰
- ✓ پایگاه: www.fin.ntu.edu.tw/~ferm2010/

۵۸th ISI World Statistics Congress

- ✓ مکان: دوبلین
- ✓ زمان: ۲۱ تا ۲۶ اوت ۲۰۱۱
- ✓ پایگاه: www.isi2011.ie

International Workshop in Applied Probability ۲۰۱۰ (IWAP ۲۰۱۰)

- ✓ مکان: اسپانیا
- ✓ زمان: ۵ تا ۸ جولای ۲۰۱۰
- ✓ پایگاه: www.fundacion.uc3m.es/IWAP2010/Index.html

فهرست دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد گروه آمار دانشگاه رازی کرمانشاه

ردیف	نام و نام خانوادگی	تاریخ دفاع	عنوان پایان نامه	استاد راهنما
۱	فرشته کهراری	۸۸/۱۱/۲۰	آنتروپی آماره‌های مرتب	دکتر هاشمی
۲	قباد برمال‌زن	۸۸/۱۱/۲۰	انتخاب مدل بر اساس معیار کولیک لیبر وقتی $k > 2$	دکتر سیاره
۳	اسداله فقیهی	۸۸/۱۱/۲۰	انتخاب مدل بر پایه معیار کولیک لیبر	دکتر سیاره
۴	عابدین حیدری	۸۹/۱/۲۸	مقایسه تصادفی سیستم‌های k از n متشکل از اجزای مستقل و هم‌توزیع	دکتر خالیدی

فهرست دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد گروه آمار دانشگاه اصفهان

ردیف	نام و نام خانوادگی	گرایش	نام استاد راهنما	عنوان پایان نامه	تاریخ دفاع
۱	زهرا منصوروار	آمار ریاضی	دکتر هوشنگ طالبی	طرح‌های بهینه‌بیزی در مدل‌های خطی تعمیم‌یافته	۸۸/۱۱/۲۱
۲	زهرا مهدیه	آمار ریاضی	دکتر ایرج کاظمی	برازش مدل‌های رگرسیونی با اثرات آمیخته با توزیع‌های غیر نرمال	۸۸/۱۱/۲۱
۳	محسن بهلولی	آمار ریاضی	دکتر مجید اسدی	مطالعه‌ای بر آزمون‌های طول عمر تسریع‌یافته	۸۸/۱۲/۱
۴	ابراهیم حیدر پور	آمار ریاضی	دکتر مجید اسدی	مطالعه‌ای بر کاربرد روش‌های بیز در قابلیت اعتماد	۸۸/۱۲/۱
۵	محسن شاقوزایی	آمار ریاضی	دکتر محمدحسین علامت‌ساز	مدل صف $M^x/G/1$ با مرخصی‌های چندگانه	۸۸/۱۲/۵
۶	مژگان علیرضایی	آمار ریاضی	دکتر منوچهر خردمندینیا	روش‌های SPC برای کنترل فرایندهای آماری خودهمبسته	۸۸/۱۲/۱۰
۷	محبوبه خلفی	آمار ریاضی	دکتر ایرج کاظمی	مباحثی در تحلیل مدل‌های آمیخته: توزیع‌های نرمال-چوله و t -چوله	۸۸/۱۲/۱۲
۸	فریده جدی	آمار ریاضی	دکتر هوشنگ طالبی	ارزیابی و مقایسه طرح‌های بهینه در مدل‌های خطی تعمیم‌یافته	۸۸/۱۲/۱۲

فهرست نخستین دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد آمار ریاضی دانشگاه تبریز

ردیف	نام و نام خانوادگی	گرایش	عنوان پایان نامه	استاد راهنما	تاریخ دفاع
۱	فاطمه حلاج صلاح‌پور	آمارریاضی	آزمون ناپارامتری برای تعیین طول عمر باقیمانده‌ای بزرگ‌تر	دکتر جباری خامنه	۸۸/۱۰/۱۴
۲	نرگس نجفی باغچه جوقی	آمارریاضی	تعیین حجم نمونه‌بندی با استفاده از تابع زمان	دکتر بیورانی	۸۸/۱۰/۲۱
۳	علی ضمیران کلوانق	آمارریاضی	فاصله اطمینان ناپارامتری برای چندک‌ها و اختلاف چندک‌ها بر اساس آماره‌های رکورد	دکتر بیورانی	۸۸/۱۱/۵
۴	علیرضا صفریان	آمارریاضی	آزمون تغییرات با استفاده از جایگشت‌های آماره U	دکتر جباری خامنه	۸۸/۱۱/۵
۵	حدیثه اکبری	آمارریاضی	آزمون مدل‌های رقابت‌جویی مخاطره با استفاده از آماره U	دکتر جباری خامنه	۸۸/۱۱/۶

فهرست دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد فصل بهار دانشگاه شهید بهشتی

ردیف	نام و نام خانوادگی	گرایش	عنوان پایان نامه	استاد راهنما	تاریخ دفاع
۱	فهمیه مستاجران	آمار اقتصادی - اجتماعی	طرح‌های نمونه‌گیری فضایی	دکتر وحیدی	۸۹/۳/۲۲
۲	جلال رضانی	آمار ریاضی	برآورد در فضاهای پارامتری مقید	دکتر پاینده	۸۹/۳/۲۳
۳	تابان باغفلکی	آمار ریاضی	استفاده از توزیع چوله‌نرمال چندمتغیره برای تحلیل داده‌هایی با پاسخ‌های گم‌شده	دکتر گنجعلی	۸۹/۳/۹

برنامه سمینار هفتگی گروه آمار دانشگاه تبریز در نیمسال اول ۸۹-۸۸

زمان	مکان	موضوع سمینار	نام استاد
دوشنبه ۲۵ آبان	دانشکده علوم ریاضی	مدل‌بندی آماری داده‌های مقادیر فرین آب و هوای تبریز	آقای علی‌اکبر حیدری
دوشنبه ۲ آذر	دانشکده علوم ریاضی	میانگین وزنی تصادفی	دکتر هژیر حومه‌ای
دوشنبه ۹ آذر	دانشکده علوم ریاضی	تحلیل نتایج سرشماری کشور و استان	آقای فتح‌زاده
دوشنبه ۱۶ آذر	دانشکده علوم ریاضی	برازش تابع چگالی به توزیع دو جمله‌ای	دکتر حسین بیورانی
دوشنبه ۲۳ آذر	دانشکده علوم ریاضی	تخصیص بهین کاربردی زمین‌های شهری	دکتر علی‌نقی بادمچی‌زاده
دوشنبه ۳۰ آذر	دانشکده علوم ریاضی	کاربرد روش‌های احتمالی در علوم ریاضی	دکتر رامین ایمانی
دوشنبه ۷ دی	دانشکده علوم ریاضی	آماره U و خواص آن	دکتر حسین جباری

کارگاه‌های ارائه شده روز ماقبل کنفرانس آمار ایران، مورخ ۸۹/۵/۱۱

ردیف	عنوان کارگاه	ارائه دهنده	دانشگاه/سازمان	سمت	هزینه کارگاه
۱	انتخاب مدل	عبدالرضا سیاره	دانشگاه رازی کرمانشاه	هیئت علمی	۳۰۰۰۰ تومان
۲	کارگاه آشنایی با نرم افزار R	مجید سرمد	دانشگاه فردوسی مشهد	هیئت علمی	۵۰۰۰۰ تومان
۳	کارگاه آموزشی MCMC	غلامحسین غلامی	دانشگاه ارومیه	هیئت علمی	۳۰۰۰۰ تومان

کارگاه‌های ارائه شده در طول کنفرانس آمار ایران

عنوان کارگاه	ارائه دهنده	دانشگاه/سازمان
کلاس STATA	احمد احمدی	دانشگاه پیام نور ملکان
نظام آمار و اطلاعات بازار کار	کیانا ملک پور رامین بهزاد	مرکز آمار و اطلاعات بازار کار وزارت کار
روش‌های پیشرفته ناپارامتری با نرم‌افزار STAT XACT	علیرضا اکبرزاده سارا جام برسنگ شیما یونس پور	دانشگاه علوم پزشکی شهیدبهشتی
کارگاه FTeX	جواد مهری	دانشکده ریاضی دانشگاه تبریز
کارگاه تحلیل داده‌های فضایی با GEOR	یدالله واقعی	دانشگاه بیرجند
کارگاه آموزش نرم‌افزار R	یاسر مهرعلی سیدمهدی صالحی بایگی	دانشگاه اصفهان دانشگاه باهنر کرمان

فرم عضویت در انجمن آمار ایران

آدرس: تهران، خیابان فلسطین (بین بزرگمهر و انقلاب)، بن بست نجم، پلاک ۲، طبقه دوم، واحد ۱۱
 کد پستی: ۱۴۱۶۸۴۳۷۷۴ تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۹۵۵۴۰
 نمابر: ۰۲۱-۶۶۴۹۹۸۲۷
 آدرس اینترنتی: www.irstat.ir
 پست الکترونیکی: info@irstat.ir

در صورت تغییر مشخصات نیز لازم است اعضاء محترم انجمن این فرم را مجدداً تکمیل و ارسال نمایند.
 عضو جدید ☐ تغییر مشخصات ☐ شماره عضویت:

۱. مشخصات فردی:

نام: _____
 نام خانوادگی: _____
 تاریخ تولد: _____ شماره ملی: _____ جنسیت: ☐ زن ☐ مرد

۲. مشخصات تحصیلی:

آخرین مدرک تحصیلی: _____
 تخصص ها و کدهای مربوطه:

تخصص	آمار در پزشکی	آمار رسمی	آمار زیستی	آنالیز تصادفی	احتمال ترکیباتی	احتمال هندسه تصادفی	استنباط آماری	استنباط در تصادفی
کد	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
استنباط ناپارامتری	تاریخ آمار و احتمال	تحلیل بقاء و داده های سانسور شده	تحلیل چند متغیره	تحلیل داده ها	تحلیل شکل	داده کاوی	روش های دنیالهای	روش های نموداری
۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷
سری های زمانی	طرح آزمایش ها	فرایندهای تصادفی	فرایندهای خاص	فرایندهای مارکوف	مبانی نظریه احتمال	مبانی و فلسفه آمار	مجموعه ها و میدان های تصادفی	محاسبات آماری
۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶
مدل های خطی و ناخطی	نظریه تصمیم	نظریه توزیع ها	نظریه های حدی	نمونه گیری	موضوع مرتبط			
۲۷	۲۸	۲۹	۳۰	۳۱	۳۲			

محل تحصیل (برای دانشجویان): _____
 دانشگاه محل اخذ آخرین مدرک: _____
 شهر و کشور محل اخذ مدرک: _____

۳. مشخصات شغلی:

مرتبه علمی: استاد ☐ دانشیار ☐ استادیار ☐ مربی ☐ کارشناس آمار ☐ کارشناس ارشد آمار ☐ دبیر ☐ آموزگار ☐ دانشجوی دکتری ☐ دانشجوی کارشناسی ارشد ☐ دانشجوی کارشناسی ☐
 دانشجوی کاردانی ☐ غیره ☐ (ذکر شود): _____

۴. نشانی و راه های دسترسی:

تلفن ثابت: _____ تلفن همراه: _____ دورنگار: _____
 نشانی پستی: _____
 آدرس الکترونیکی (e-mail): _____ کد پستی ۱۰ رقمی: _____

۵. پرداخت حق عضویت و اشتراک نشریات:

مبلغ واریزی: _____
 شماره فیش بانکی و تاریخ واریز: _____

۶. میزان حق عضویت انجمن آمار ایران مهر ۸۸ - مهر ۸۹

حق عضویت	وابسته ☐	پیوسته ☐	وابسته دانشجویی ☐	پیوسته دانشجویی ☐
مبلغ (ریال)	۵۰/۰۰۰	۱۰۰/۰۰۰	۳۰/۰۰۰	۶۰/۰۰۰

۷. اشتراک سالانه نشریات انجمن آمار ایران (مبلغ به ریال) دو شماره از هر مجله و چهار شماره از خبرنامه

مجله (نشریه)	رتبه مجله	اعضا	نسخه الکترونیکی	نسخه رایگان	نسخه اضافی
خبر نامه	-	☐	☐	خبر نامه و یک مجله به دلخواه	☐ ۲۰/۰۰۰
ندا	علمی دانشجویی	☐ ۲۰/۰۰۰	☐	☐ وابسته دانشجویی	☐ ۴۰/۰۰۰
اندیشه آماری	علمی ترویجی	☐ ۲۰/۰۰۰	☐	☐ وابسته دانشجویی	☐ ۴۰/۰۰۰
علوم آماری	علمی پژوهشی	☐ ۲۰/۰۰۰	☐	☐	☐ ۴۰/۰۰۰
JIRSS	علمی پژوهشی	☐ ۲۰/۰۰۰	☐	☐	☐ ۴۰/۰۰۰

توضیحات:

- ۱- چنانچه در یکی از رشته های مرتبط با آمار درجه کارشناسی ارشد یا دکتری دارید در مقابل عضویت پیوسته و در غیر این صورت در مقابل عضویت وابسته علامت بزنید
- ۲- امکان ارسال نسخه الکترونیکی تمامی نشریات برای اعضا وجود دارد. خبرنامه و یک مجله به انتخاب عضو بصورت کاغذی بصورت رایگان ارسال می گردد.
- ۳- خواهشمند است مبلغ حق عضویت انجمن را به حساب سیبا شماره ۰۱۰۵۶۵۷۱۰۴۰۰۱ به نام انجمن آمار ایران نزد بانک ملی ایران واریز و پس از تکمیل فرم درخواست عضویت آنرا را به همراه یک قطعه عکس پرسنلی از طریق آدرس پستی (یا تصویر عکس به آدرس الکترونیکی) انجمن ارسال فرمائید.

Iranian Statistical Society Newsletter

Spring 2010 No. 66

www.irstat.ir

Iranian Statistical Society

Tel: +982166495540

Fax: +982166499827

P. O. Box 15815 - 1614

Tehran, Iran